

Osoby

TOMAS PEROUT
VALČA PEROUTOVÁ
JAN SKALNÍK
FARAŘ HORA
SLEČNA RŮŽENA
JIRÍ CHVOJKA
STÁZA
TRONÍČKOVÁ
JOSEF
NANDA
SOUSED
POSÍLÁK

První dějství

Venkovská světnice, v níž na ten čas vystavěli si hnízdo dva pražští utečenci; je to hnízdo spíše vrabčí. Nábytku je tu spoře, ferialisté bývají v tom směru skromnými, i nepořádek je odůvodněn situací. Dva velké prádelní koše stojí skoro příliš v cestě i stůl zdá se býti umístěn někým, kdo měl obě ruce levé. „Co nejméně potřeb“ hlásají také diogenesky obě lůžka; v okamžik, kdy vynesší se opona obnaží ukrytá za ní tajemství, nevychloubají se ničím jiným leč žíněnkami a nedbale odhozenými pokrývkami. Je tu také otoman s tureckým přehozem; jak sem přišel, těžko říci, ale je tu. Vpravo dvéře zvenčí, v zadní stěně dvéře do komory. Světnice je v přízemí, okno vede do sadu.

Dopolední hodina. Sluneční světlo, mřežované větvemi, padá u okna na podlahu. Slepice na sadě sněmují, nablízku jede skřípající povoz s pokřikujícím vozkou.

PEROUTOVA

(u stolu s nakupenými papíry píše; pak omrzele odkládá péro, z kupy papíru vyhledává módní časopis a zdá se studovati jeden obrázek; odloží časopis, nasadí péro ku psaní a opět je položí; uchroupne z tabulkové čokolády, otálí, a hned nato rozchvátá se pérem po papíru, berouc přitom několikrát ku pomoci obrázek z módního časopisu).

(V okně objeví se hlava Peroutova, jenž s někým neviditelným hovoří: Pěkně nám dnes připaluje, bouřku asi dostaneme. Vzdálenější, třaslavý, stařecky zpěvavý hlas: Šak zrouna sem povidal. Ani seno abysme nerozhazovali. Perout nahlédne let-

mo oknem do pokoje, stírá s čela pot. Stařecký hlas: Z rybiček ráčejí, pane ledaktor? Perout: Čert aby je... ani nezavadily! Stařecký hlas: I kdežby v takovém horku. — — — Náhle rozlehne se venku zmatený křik honěných slepic. Perout se hlučně směje: Vida ji, Stázu, jak se rozčertila...! Smích, hlasy, křik. Perout zachází.)

PEROUTOVÁ

(vstane rozmrzele a zavře okno; znovu dává se do psaní).

PEROUT

(vejde za okamžik obezřele; je robustní, červený, silně lysý, v slamáku a světle oblečený, s rybářskými pruty; zdrželivě): Pracuješ, miláčku?

PEROUTOVÁ

(učíní pouze nedůtklivý posun).

PEROUT

(přistavuje pruty ke zdi, pruty však upadnou): Bim! Zrovna Múze na kuří oko! (Grimasa směrem k Peroutové.)

PEROUTOVÁ

(opět jen nedůtklivý posun).

PEROUT

(po uvolňujících pohybech horkem týraného, zpotčeného člověka): Smím říci nahlas uf?

PEROUTOVÁ

(mlčí).

PEROUT

Tož tedy (hlučně) uf!

PEROUTOVÁ

(vzdychne významně, zavrtí hlavou, a odloživši péro, zvrátí hlavu se zavřenýma očima nazad; tiše, unaveně): Kolik je hodin?

PEROUT

Řekl bych deset... máš-li totiž nyní smysl pro vteřinový let našeho pozemského času.

PEROUTOVÁ

(v těžce poloze, mdle, táhle): Pře—staň, Tomši.

PEROUT

(přistoupí za její židli, pak skloněn nad jejím čelem, divadelně): Je na tomhle čele, tak líbaném Múzami, maličké místečko pro tvého Tomše? (Políbí ji na čelo.)

PEROUTOVÁ

(snese trpně polibek).

PEROUT

(s posunem k papírům na stole): Hotova, miláčku?

PEROUTOVÁ

(zavrtí hlavou; pak, opět unaveně): Oh, jak páchneš rybinou!

PEROUT

Rybinou? Tableau! To je tak, jako bys řekla, že oplývám hojností vlasů! Zahledl jsem totiž, doslova pouze zahledl, jediný páreček úklejí; soudím, že se vracel ze svatební cesty, pluly a mlčely.

PEROUTOVÁ

(zasněně): Úklejí...? co je to?

PEROUT

Úklej, miláčku, úklej nebo ouklej. Cyprinus alburnus. Můžeš to snad potřebovat ve své novele? (Náhle, uchopiv ležící na stole čokoládu.) Ha, bude příliš sladká!

PEROUTOVÁ

Co? (Otevře oči.)

PEROUT

Tvá novela. Tři tabulky od rána zmizely... a ani za mák nepochybují, že našel bych jejich hnědou šťávu tady na papíře, v ústních koutcích tvé hrdinky.

PEROUTOVÁ

(vrtí hlavou; pak): Ty... Tomši, potřebovala bych — — ale, když ty mi nic nepovíš — — víš, co by muž, jemuž žena řekne, že jej klamala (mate se) — — ne, počkej — —

PEROUT
(hledí překvapeně).

PEROUTOVÁ
(vstane, jde k oknu, a stanouc tam, schýlí hlavu, svěsí ruce; póza; pak významně, divadelně dechnutým hlasem): Tomáši, klamala jsem vás.

PEROUT
(jenž překvapeně ji sledoval, nabere zprva nejhloupější výraz obličej; pak pochopí, pleskne rukou po čele a ukáže palcem ku psacímu stolu; hvízdne tiše; i on teď vezme divadelní postoj; s patetickou dvorností): Těším se, že jste se přitom nudila méně, než kdybyste mi byla zůstala věrna — —

PEROUTOVÁ
(překvapena, naivně): Jen — takhle — —?

PEROUT
(krčí rameny a směje se).

PEROUTOVÁ
Ne, přestaň, nesměj se... víš... kdyby se to ale skutečně týkalo tebe — —

PEROUT
Kdyby se to týkalo mne... co bych řekl, kdyby se to týkalo mne? — — ne, to by se opět jistě nehodilo do žádné novely — —

PEROUTOVÁ
(diví se): Nehodilo?

PEROUT
Ale Valčo, Valčo... čtyři roky spolu žijeme, a nezpороvala jsi dosud, že se nehodím za hrdinu žádné novely, leda nějaké čechovovské...?

PEROUTOVÁ
(okamžik jej mlčky pozoruje; pak zchladle): Máš pravdu. (Pohodí hlavou, jde ke stolu a jme se rozčileně skládati čtvrtky papíru.)

PEROUT
(nutí se do humoru): Ty, Valčo... tohle „máš pravdu“ patřilo ještě k novele, nebo — —

PEROUTOVÁ
(mrazivě): Ne, to nepatřilo již k žádné novele.

PEROUT
(vezme několikrát nos do štipičky; je zřejmě vyšínut; střídá hloupoučké úsměvy s krčením ramen; pak): Upřímně, Valčo... tobě se tu nelíbí. Měla bys teď nechatí tohohle (s posunem k papírům) a vrhnouti se bezstarostně v náruč lesů... Těšila jsi se přece na těch několik týdnů — —

PEROUTOVÁ
(která zatím přešla k oknu; štiplavě): — — do tvého rodného kraje —

PEROUT
(poněkud nepříjemně dotčen): Nu, ano... do mého rodného kraje.

PEROUTOVÁ
(nakvašeně): Mohla jsem tušit, že tu každý pátý člověk jmenuje se Perout...? Že jeden po druhém poleze za námi (zahraje hlasem): „Já jsem taky, paničko, Perout, já prosím pamatuju — — —“

PEROUT
(chlácholivě): Chápej to, jsou tak trochu hrdí na nás — —

PEROUTOVÁ
(štiplavě): Na tebe.

PEROUT
Na tebe také.

PEROUTOVÁ
(zřejmě trochu polichocena, ale přesto mávne omrzele rukou; pak přejde k jednomu z košů, a prohrabujíc se v něm, vyjme několik půvabných artiklů ženského prádla).

PEROUT
(*mezitím; pleskne se rukou po čele*): Vidíš, byl bych zapomněl... Ale (*směje se nuceně*) nelekej se, miláčku — —

PEROUTOVA
(*vzhlédne; jízlivě*): Opět jeden Perout — —?

PEROUT
Ne sice Perout... ale „pane strýčku“ mi to přece říká — — ne, počkej, tentokrát je tu barevnější nuance — —

PEROUTOVA
(*pohodí hlavou, přiklepne prudce košíkové víko, a usedne uvnitř na otoman, počíná cosi opravovat jehlou na jednom kuse prádla; v jejím mlčení a pohybech ruky i hlavy jeví se podráždění*).

PEROUT
(*usedá obkročmo na židli*): Je to jakési vzdálenější příbuzenství po přeslici, syn po nezdašickém Skalníkově. Nebožtík Skalník (*Peroutová vzdychne a pohlédne posměšně na muže*), pokud vím, byl takový nepokojný člověk, na teplém místě nevyseděl, čerti s ním šili; lnárnu zařizoval, a což já vím, co všechno, peníze hořely, krátce, jednoho dne měl mnohem méně než nic, a naštěstí přišla v pravý čas smrt, která přes to udělala velikou čáru. Syna se ujal nezdašický farář Hora, dal jej studovati... a tento tedy objevil se dnes in persona na scéně, na početnějším břehu, v onom okamžiku, kdy zmíněný párek ouklejí pohrdavě míjel můj splavek, vraceje se ze svatební cesty — — to jest tedy on... a počítej mu prosím k dobru, že jmenuje se jinak než Perout. Ostatně (*šátrá po kapsách a vyloví balíček papírů*) tu jest jeho navštívenka.

PEROUTOVA
Co je to?

PEROUT
(*s líčenou slavností*): Básně. Rukopisy básní. Prvotiny.

PEROUTOVA
(*posměšně*): Oh!

PEROUT
(*mává papíry*): Nemůžeš si představit, s jakými dětskými rozpaky a zároveň s jakou důstojností předával je v mé ruce; podobal se v tom okamžiku slepici, která klade orlí vejce — nebo spíše — —

PEROUTOVA
(*suše*): Spořte obrazy. Budete je vzápětí potřebovat.

PEROUT
(*nechápnutý pohled*).

PEROUTOVA
(*chladně*): Víte, že je dnes pátek?

PEROUT
Pátek? A — —?

PEROUTOVA
(*působí jí zřejmě potěšení, že může být nepřijemnou*):
Váš nedělní fejeton — —

PEROUT
(*vylekán vyskočí, odhodí papíry na otoman a rukou zajede do týla*): Nedělní fejeton... fejeton... na — mou — duši!! (*Přejde dvakrát, zatímco Peroutová jej posměšně pozoruje*.) Fejeton!! (*S šibeničním humorem*.) Mou ženu za dvě myšlenky do fejetonu.

PEROUTOVA
Napište pod čáru jen tohle. Jste v těch několika slovech celý, vaši čtenáři vás ihned poznají. (*Počíná se přebírat v Skalníkových rukopisech a letmo čísti*.)

PEROUT
(*lítostně*): Valčo, nerej, nerej... (*Pak jako v samomluvě*.) Udělat z těch ouklejek fejeton? — — Málo, tuze málo — — Kus rybářské psychologie? To už tu všechno myslím bylo... (*Směrem k ženě*.) Blamoval se někdo v posledních dnech v Čechách? Nepsaly o něčem takovém noviny?

(Zuřivě.) Dobíjí ho, dám mu spolykati všechny rolničky, co jich zbylo na dně našeho kalamáře — — (Vtom hlo-mozný úder do dveří, způsobený zřejmě kopnutím; Pe-rout vyrušen, s komickým úžasem.) Ha, stílejí . . .

PEROUTOVA
(ostře): Ne, milý pane, tak se jen klepe na dveře ve va-šem rodném kraji — — (Úder se opakuje.)

PEROUT
(pochopí, zasměje se úlevně): Stáza ante portas! (Jde ke dveřím a otevře.)

STÁZA
(vejde, v obou rukou po sklenici mléka, v podpaží balí-ček; stane nerozhodně u dveří).

PEROUT
Nezranila jste svého něžného malíčku při klepání?

STÁZA
Vidějí, že mám plný ruce. (Zhurta.) Kam to mám postavit?

PEROUT
(hledí na ni se strojeným úžasem, mlčí).

STÁZA
(nedostavši odpovědi, pohodí hněvivě hlavou, dojde tvr-
dým krokem ke stolu a postaví naň obě sklenice; také
balíček odloží): Pošťák donesl . . . (Pak jdouc ke dveřím,
směrem k Peroutové.) Kdy chtějí vodu na koupání?

PEROUTOVA
(nuceně zesládlým hlasem): Hned, má milá, budete-li tak
laskava . . .

STÁZA
(okamžik postojí, udivena, jako by vytušovala nějakou
léčku v sladkosti tohoto hlasu, náhle však trhnuvši zlobně
celým tělem, vyjde a bouchne dveřmi).

PEROUT
(hledí za ní stále s týmž strojeným úžasem; pak se roze-
směje).

PEROUTOVA
(která jej ironicky pozoruje): Je-li tohle k smíchu — —

PEROUT
Ale je, má milá, je . . . Dělá to dobře . . . taková bestiel
Vyčistí vzduch jak jarní bouřka. (Peroutová učiní nervózní
pohyb.) A dovol, posloužím ti. (Přistaví židli k otoma-
nu, na ni sklenici mléka; pak stane, jakoby úsilně zapát-
rán, a opět se rozesměje.) Vidíš, skorem bych to již měl,
fejtoněk totiž . . . Což abych vyličil to dnešní setkání na
potočném břehu?

PEROUTOVA
(která zatím upila mléka, bagatelizující): Bylo tak . . . za-
jímavé?

PEROUT
Bylo, namouduši. (Krátký smích.) To, jak tam tak stál . . .
a chřípě dul, zuby skřípal . . . a zase jako chlapeček se
červenal . . . „Pane strýčku, nesmíte se smát,“ dupl si,
čerchmant, na mne . . . (opět smích) smál jsem se totiž . . .
měl gesto, víš, víš (naznačuje) . . . nevyslovitelné . . .!!
(Jde ke stolu, upíjí po rychlých doušcích mléka a činí sou-
časně přípravy ku psaní.) A vida . . . mohu tu a tam i ně-
který verš z něho ocitovat . . . transplantovat kousek jeho
kůže, co? (Jde k otomanu.) Dovol, půjč mi ten poklad . . .

PEROUTOVA
Ne, ne, počkej . . . jen ty tři zatím. (Podává mu tři lístky.)

PEROUT
(s posunem k papírům): A co tomu říkáš?

PEROUTOVA
(poněkud roztržitě): Co? Nic. Dítě!

PEROUT
Dítě? (Nahlíží do lístků.) Nonono! Obraz jak rána z pis-
tole! A tadyhle (čte): „V nejtišší pěšince v lukách — če-
kám na tebe — bude ti dobře v mých rukách — přijdeš
do nebe.“ Co je to?

PEROUTOVÁ
(která vzhlednuvši z papírů, naslouchala s přivřenýma očima): Nevím, pane kritiku.

PEROUT
Eh, co kritik! Kritik by již věděl, co říci. (Mávně rukou.)
Dejme prozatím slovo fejetonistovi! (Jde ke stolu a chystá se ke psaní.) Přijdeš do nebe! Vida ho! Tihletí veršovníci, to jsou takoví výhybkáři na trati mezi nebem a peklem. Přijdeš do nebe! Hotovo! A jede se! (Zapálí doutník a po krátkém zaváhání počíná rychle psát; někdy doprovodem nesrozumitelně zamumlá, vzdychne, a tu vždy rychleji rozběhne se jeho péro.)

PEROUTOVÁ
(pololežíc, schýlená nad papíry, čte, ustávajíc časem, aby trochu zasnila; náhle, jakoby po stopách zajímavého objevu): Ty . . . jakže se jmenuje? Skalník?

PEROUT
(nepříjemně dotčen vyrušením): Co? Hned! (Mumlá a píše; pak.) Jak se jmenuje? Skalník, Jan Skalník . . . Ale buď tak laskava . . . spěchám . . .

PEROUTOVÁ
Myslím, že jsem před dvěma dny od naší selky o něm již slyšela — —

PEROUT
(nevrle): Hm!

PEROUTOVÁ
(přejíždí zasněně jehlou po spodním rtu): A v souvislosti — hádej s kým — — Se Stázou!

PEROUT
(slyší, nechápe však asi zplna, zabrání do psaní): Se Stázou? To je dobré! Znamenité! (Mumlá a píše dále.)

PEROUTOVÁ
Ostatně, Stáza myslím nese již vodu . . . možno to přezkoušet. (Za dveřmi neurčitý hlomoz.)

STÁZA

(vejde, nesouc dvě vědra vody, a přechází k dveřím komory, které prudkým pohybem nohy otevře; komora je zřejmě upravena na koupelnu, je viděti koupací vanu; Stáza vyprázdní do vany vědra a ubírá se nazpět, zatímco Peroutová ji po očku pozoruje; Stáza stane, vrhá nevrle pohledy): Sklenice odnesu?

PEROUTOVÁ
Buďte tak laskava.

STÁZA
(uchopí zhurta sklenici ze židle a přetře židli cipem zástěry).

PEROUTOVÁ
Pánovu taky.

STÁZA
(jde k Peroutovu stolu a sahá po jeho sklenici).

PEROUTOVÁ
(náhle, pozorujíc ostře Stázu): Ty, Tomši, nezdašický Skalník dnes přijde?

STÁZA
(trhne sebou, sahne do prázdna a shodí sklenici se stolu; chtíc ji zachytiti, upustí i druhou).

PEROUT
Bim! Sklo! A obě ruce levé! (Směje se.)

STÁZA
(strne, přechází velkýma očima po obou, natržený úsměv kolem úst; nesvým hlasem, měkce, dětsky): Jeje . . . to to letělo . . . (Schýlí oči k zemi, pohrabuje špičkou nohy ve střepech, náhle opět vzhledne, ale její pohled míří kamsi mimo oba přítomné; s dojemnou monotónií hlasu.) Skalníkovice Jena přijde?

PEROUTOVÁ
(významně): Ach tak, znáte ho . . . ?

STÁZA
(*pohledne letmo na ni, a výraz její náhle opět ztvrdne, i její hlas je takový*): Co bych neznala? Nezdašický je...
(*Pohodí hlavou.*) Co mi po něm? Znímám, znám. (*Přikle-
ne k zemi a sbírá střepy do zástěry.*)

PEROUT
Dejte přece pozor, ženská, pořežete se.

STÁZA
(*mlčí, a sebravši střepy, zhurta odchází; možno pozorova-
ti, jak vycházejíc nalomila se a zavlnila vnitřním pláčem.*)

PEROUT
(*hledě nechápavě*): Prosím tě, pověz mi — —

PEROUTOVÁ
(*krčí rameny*): Řekla jsem Skalník, a tu již sklenice letě-
ly — —

PEROUT
(*udíveně*): Skalník a — (*ukazuje palcem na dveře, v nichž
zmizela Stáza*) Stáza!? — A jak jsi na to — —? Mně se
všechno zdá, ženo, že počínáš přicházeti mému rodnému
kraji na chuť!

PEROUTOVÁ
(*chladně*): Ne, to rozhodně ještě nepočínám — — Tak mi
to jen teď napadlo, že o tom ondy naše selka Pourová
vypravovala — —

PEROUT
Ach tak, veská romantika, vulgo klípky.

PEROUTOVÁ
Pochybuji, pamatuj na rozbité sklenice.

PEROUT
Hrome, to je pravda — — A vida, tak ti tu živá povídka
všema čtyřma leze do kalamáře.

PEROUTOVÁ
Povídka? Bohužel, jaksi už velmi stará... a všed-
ní... (*štiplavě*) tak zcela v rámci tvého rodného

kraje. Takový případ... leda do kalendáře — —
(*Kladouc zapjaté ruce v zátylí a mhouříc oči.*) Jsou totiž
Skalník a Stáza druhy z dětství. Pohrálo si to, nabílo si
to, mělo se to rádo. Už tenkrát jim bránili, protože
Stáza... i z rodiny byla tuze nekalé, a sama byla ne-
plešnice velká. Pak už děti přestávaly být dětmi, a jejich
cesty tedy jaksi samy sebou měly se rozdělit; to snad si
myslila celá ves, i hoch byl asi toho názoru, ale Stáza
o něčem takovém ani slyšet; jak byl hoch ze studí doma,
jako stín stále za ním, jen když zpovzdálí mohla na něho
oči kulit. A tak tedy letos, když blížily se prázdniny,
hleděli lidé, aby dostali holku ze vsi, opatřili jí tu u Pou-
rů službu, a aby šla. Holka už něco tušila, a čtyři dny
jí nedostali z lesů domů. Přece jí našli, řekli co a jak,
ale holka si postavila hlavu. A tu tedy teprve ten
kněz — —

PEROUT
Aha, farář Hora.

PEROUTOVÁ
Ten tedy jí promluvil do duše, velmi prý ji rozplakal,
a holka dala si konečně říci.

PEROUT
(*který když Peroutová počala vypravovati, usedl ob-
kročmo na židli a naslouchal, děláje občas grima-
sy*): Odpust... (*směje se*) ale tak trochu se ten tvůj
příběh přece jen omočil v kalamári. Trošičku literárně už
šilhá, což? (*Pohlíží na hodinky.*) Uh, tolik hodin! (*S pře-
kotným chvatem vrací se opět k práci.*) A zdvořile žá-
dám, žádné už létající sklenice... nebo zůstanou mí čte-
náři bez týdenního svého chleba — —

PEROUTOVÁ
(*ironicky*): Chudáci! (*Vstává, bere připravené prádlo a od-
chází do komory, jejíž dveře zůstanou pootevřeny; je vi-
dět, jak šplíchá rukou ve vodě a uvolňuje pak háčky žu-*

panu pod hrdlem; opět noří ruku do vody; mezitím je zaklepáno na dveře.)

PEROUT
(nevyrušuje se ze psaní a zamumlá pouze cosi; dveře se otevrou).

JAN SKALNÍK
(vstoupí a stane nerozhodně u dveří).

PEROUT
(neobrací se a píše dále).

PEROUTOVÁ
(vyjde opět z komory, župan pod hrdlem poněkud uvolněn; zpozoruje Skalníka; údiv; upraví uvolněný župan a měří chladně Skalníka, který odpovídá úpěnlivými pohledy).

SKALNÍK
(rozpačitě): Paní tetičko — —

PEROUT
(rychle se obrátí): I hrome!

SKALNÍK
(k Peroutovi, jeho pohled utíká však k Peroutové): Pane strýčku, . . . já se na sebe velice hněvám . . .

PEROUT
(vstává, nechápe): Vy se . . . na sebe . . .

SKALNÍK
(dětinsky upřímně, prudce, skoro se slzami): Pane strýčku, já se na sebe velice hněvám.

PEROUT
(posměšně): A proč jste na sebe tak . . . tak přísný . . . ?

SKALNÍK
Neměl jsem vám, vám a nikomu ne, dávat čísti své —
(Zaráží se.)

PEROUTOVÁ
(uštěpačně): — — básně?

SKALNÍK
(pohledne na ni, dojat; měkce): Paní tetičko . . .

PEROUT
(k Peroutové): Tak tedy to je on! (S trochu kostrbatým humorem.) Těší mne, že vás mohu seznámiti . . . Ale (uho-
dí rukou v týl) situace je taková: vidím, že mému fejeto-
nu hrozí nové nebezpečí. Po sklenicích počínají létati sy-
novcové — — (K Skalníkovi.) Přišel jste, příteli, vůbec
dveřmi?

SKALNÍK
(pohodí hlavou, uražen; pevně): Klepal jsem.

PEROUT
No nic ve zlém. (Směje se.) Jde krátce o mé čtenáře; zkazím
jim neděli, nebudou-li mne mít ke snídani. Rozumím své
povinnosti (běře se stolu papíry a inkoust) a jdu do za-
hrady dopéci svůj chléb na slunci. (Na spěšném odchodu.)
A vy se tu zatím seznamujte, nuďte se co nejméně, jak
jen to je možno při 25° Celsia, . . . odkrývejte jeden v dru-
hém zajímavé rysy, mnoho-li jich jen může mít ducha-
plná a krásná tetička (uklání se komicky) a temperament-
ní, romantický synovec. (Opět se uklání.)

PEROUTOVÁ
(nepříjemně dotčena): Víš přece, že se chystám do kou-
pele — —

PEROUT
(mizí rychle ve dveřích, směje se): Odpusť . . . neslyším,
neslyším . . . (Zmizí.)

PEROUTOVÁ
(přejde chladným pohledem po Skalníkovi, mlčí; pak jde
ke stolu, a obrácena ke Skalníkovi zády, přehrabává se
tam v papírech).

SKALNÍK
(také mlčí; rozpačitě pošilhává po Peroutové, pak se cítí
asi uražen tímto přijetím; napřimuje se, jako by chtěl ně-
jakým rozhodným zásáhnutím ukončiti tuto situaci): Jdu,
sbohem, paní tetičko.

PEROUTOVÁ
(*dupne*): Neřkejte mi tak přece.

SKALNÍK
(*zchabne, rozpačitě*): Ne.

PEROUTOVÁ
(*mírněji*): Jsem přece o málo starší než vy.

SKALNÍK
(*náhle, skoro s nadšením*): Ano, ano... jste...

PEROUTOVÁ
(*ohledne se po něm přes rameno, musí se usmáti; vezme do ruky balíček, donesený před okamžikem Stázou, a hledá cosi na stole; pak*): Máte nůž?

SKALNÍK
(*rozchvátá se, šátrá po kapsách*): Mám.

PEROUTOVÁ
(*neohlížeje se, vztáhne ruku nazad*).

SKALNÍK
(*přistoupí a se zřejmými rozpaky klade nůž do nastavené dlaně*).

PEROUTOVÁ
(*vezme*): Ach, takový zabiják! (Přeřezává provázek balíku a vyjme z něho knihu, kterou prohlíží.) Četl jste něco od básníka Chvojky? (Listuje dále a zběžně čte.)

SKALNÍK
(*kjívá hlavou, pak rychle, jako by to odřikával*): Jiří Chvojka, Zbloudilé hvězdy. (Prostomyslně.) To musí být takový velmi dlouhý člověk... rovný... pomalý...

PEROUTOVÁ
(*ohledne se, udivena*): Jak to myslíte?

SKALNÍK
Nu tak... a když se má sklonit, jde to tak ztěžka... snad se i bojí, že mu kalhoty prasknou — — (Zarazí se a klade si rozpačitě ruku na ústa.)

PEROUTOVÁ
(*stále udivena*): Opravdu, takový nějaký skorem je... A to všechno jste vyčetl z jeho veršů?

SKALNÍK
Tak se mi to zdálo — — (A poněvadž jej Peroutová přes rameno udiveně i ironicky měří, dodá s rozpačtým úsměvem.) Mně někdy takové divné věci napadají — —

PEROUTOVÁ
(*podává mu knihu*): Poslední Chvojka kniha.

SKALNÍK
(*uchopí ji neobratně a neúčastně obrátí v ní několik listů, odskakuje pohledem z knihy k Peroutové; náhle, čímsi překvapen*): Vy... se s ním znáte?

PEROUTOVÁ
Znám. Proč?

SKALNÍK
Tu na prvním listě je cosi napsáno.

PEROUTOVÁ
Ach tak, věnování.

SKALNÍK
(*pohledne na ni, rázem schýlí hlavu a jaksi kvapně odkládá knihu na stůl*).

PEROUTOVÁ
(*překvapena*): Nu co, popálil jste se snad?

SKALNÍK
(*odpovídá pouze několika prudkými pohyzy hlavy*).

PEROUTOVÁ
(*vytrvale a ostře na něho hledíc*): Aj... (vrtí hlavou) aj, Jeníček kouše...!

SKALNÍK
(*pohledne na ni, rázem se promění a rozesměje se jaře*): Ne... ne...

PEROUTOVÁ
(*také se směje*): Kouše.

SKALNÍK
(*jak v dětské hře*): Ne — ne, nekouše . . . (Vztáhne ruce, jako by je chtěl položit na její ústa.)

PEROUTOVÁ
(*třepne jej lehce po rukách*): Pst!

SKALNÍK
(*zarazí se a rozpačitě schová ruce za záda*).

PEROUTOVÁ
A ten zabiják si schovejte.

SKALNÍK
(*pohledne na stůl, teprve nyní tam zpozoruje své básně a uchopí je rozechvěně*): Tu jsou — — —!

PEROUTOVÁ
(*s posunem k otomanu*): Tam jsou ostatní.

SKALNÍK
(*pohledne na ni, jde k otomanu, sbírá lístky básní, je velmi rozechvěn; několikrát poohledne se letmo po Peroutové*): Tu jsou . . . tu jsou . . . (Vztýčen, zadychává se, tiše.) Kdo . . . kdo je četl? (Ještě tišeji.) Vy?

PEROUTOVÁ
(*která zatím usedla na židli, obličejem k němu, pozoruje jej se slabým úsměvem, je pohnuta čímsi a neodpovídá*).

SKALNÍK
(*stále velmi rozechvěn, pln vděčnosti, v jeho výrazu i hlasu zápasí zřejmě smích se slzami*): Ach, paní tetičko, já vím o takových krásných malinách, přinesu vám jich mnoho, mnoho. A jahody, trávničky, znáte? I o těch vím. Takové jsou veliké, sladké — —

PEROUTOVÁ
(*s přivřenými očima*): V nejtíši pěšince v lukách — čekám na tebe — — (S úsměvem.) Jakže to je?

SKALNÍK
(*užaslý, hluboce vydychne, pak s hroznými rozpaky, jaksi bolestně tiše*): Paní tetičko — —

PEROUTOVÁ
(*znovu*): V nejtíši pěšince v lukách — čekám na tebe — —

SKALNÍK
(*dva tři bludné kroky směrem k Peroutové, jako by byl přitahován tímto hlasem*): Vy . . . mou báseň? Vy . . . mou báseň? (Veliká vlna vděčnosti sklání jej k zemi na kolena; kleče, pokrývá si obličej dlaněma.)

PEROUTOVÁ
(*otevře oči, pohledne na něho, i na ni teď přešlo silné rozechvění; v náhlé myšlence*): Vy sám říkejte ty verše . . . (An Skalník vrtí rozhodně hlavou.) Nu?

SKALNÍK
(*stále vrtí hlavou, i jeho ruce zaprosily*): Ne, ne, ne — —

PEROUTOVÁ
V nejtíši pěšince — — — (Vyčkává.)

SKALNÍK
(*schýlí hlavu, s rozechvěnou hudbou ve hlase*):

V nejtíši pěšince v lukách
čekám na tebe,
bude ti dobře v mých rukách, (zarazí se, pak tiše)
přijdeš do nebe — —

(P a u z a.)

PEROUTOVÁ
(*která naslouchala s přivřenými očima, zvrácena nazad, otevře nyní oči a s jakýmsi udivením měří Skalníka; pak za okamžik poněkud zaschlým hlasem*): Kdo to byl?

SKALNÍK
(*jak vyrušen ze sna, nechápe*): Kdo?

PEROUTOVÁ
Komu byly psány ty verše?

SKALNÍK
(*vrtí hlavou*): Nikdo. Nikomu. (*Za okamžik.*) To byl sen.
(*Opět za okamžik, živěji.*) Ale někdy jej vídám.

PEROUTOVA
(*se slabou ironií*): Sen?

SKALNÍK
(*stále živěji*): Někdy vídám... (*zdvihne se rázem, jeho oči bloudí, ruce modelují ve vzduchu*) bývá to velmi krásné... vídám... (*zklamaně*) ne... teď to nevidím... (*Pohledne na Peroutovou, lekne se čehosi a zmlkne; pak náhle, chvátavě.*) A vodní růže, paní tetičko, se vám nelíbí? Vím o nich. Na křínecké tůni je jich mnoho. Přinesu vám...

PEROUTOVA
(*zcela zřejmě hochem již silně zaujata, vstala zatím; směje se*): Co mi všechno ještě přinesete?

SKALNÍK
(*také se zasměje; pak dětsky rozpačitě*): No — —

PEROUTOVA
(*berouc se stolu Skalníkův nůž*): Snad mi také nenabídnete tenhle zabiják darem?

SKALNÍK
(*rychle*): Chcete ho? (*Zarazí se, šátrá po kapsách.*) Ne, to ne, ale tuhle (*vyjme z kapsy ze dřeva vyřezanou laňku*) jsem jím něco vyřezal.

PEROUTOVA
Co je to?

SKALNÍK
Laň. Totiž, smutná laň.

PEROUTOVA
(*usmívajíc se*): Smutná?

SKALNÍK
Nu ano, smutná... to už jsem si tak představoval. Kdy-

byste ji, paní tetičko, chtěla — — Ale není ještě hotova, dodělám ji.

PEROUTOVA
Dobrá. Dodělejte, třeba hned. Já zatím... Vidíte, zdržel jste mne, vodu budu mít již studenou. (*Jde ke komoře.*) A tu laň (*směje se*), možno-li to ještě změnit, udělejte veselou.

SKALNÍK
(*zatímco Peroutová zmizela již v komoře, nerozhodně*): Ne, to již nejde... to nejde... (*Hledí střídavě na figurku a dveře komory; pak se zasměje, jde k oknu, otevře je a volá do zahrady.*) Pane strýčku, pane strýčku!

PEROUT
(*z hloubi zahrady*): Co je?

SKALNÍK
(*vesele*): Nic, nic. Já jen tak... (*Zasměje se jaře, rozhodiv ruce, přistoupí ke stolu, vezme nůž a usedne na otoman; k figurce.*) A proč že vlastně máš být smutná? (*Pracuje na ní.*) Po pasece si pěkně kráčíš a tu — kněžna tě potká. Ba, potká, říkám ti, potká, domů si tě vezme — — Vidíš, tuhle očko jsem ti trošku seřízl... a už jako bys nebyla smutná... (*Z komory zazní zvukně šplíchání vody, Skalník se jaksi poleká, a hledě ke komoře, řekne skoro bolestně.*) Ne, paní tetičko, prosím vás, ne... (*Šplíchání se opakuje, jakýsi zmatek nastane ve Skalníkovi, snaží se neslyšet a hřbetem ruky přejíždí čelo; když šplíchání utichne, k figurce.*) Vidíš, a přece jen jsi smutná... (*Pracuje.*) Ale na kříneckou tůni pro vodní růže ještě dnes půjdu — — A víš ty, že je tam velmi hluboko? Jáma, panečku! A zrovna proto tam půjdu. Protože — — (*Zarazí se.*) Skutečně vypadáš velmi smutně — — nu, snad se nebojíš kněžny? (*Zasměje se náhle.*) Ty — kozo! (*Pracuje opět.*)

STÁZA
(vejde nezaklepavši; hned ode dveří zaletí lačným pohledem ke Skalníkovi, ale poněvadž týž v tom okamžiku se po ní obrátí, odtrhne rázem oči, učiní zhurta dva tři kroky do středu světnice a tam nerozhodně stane, ruce svěřeny, pohled zkosený stranou).

SKALNÍK
(pohlíží na ni udiveně od své práce přes rameno; pak kývne): Ach, Stáza! Ty jsi teď tady, já vím — — Ale ukaž se přece...

STÁZA
(odvrácena, zdvihne ruku k ústům, jako by zadržovala smích, mlčí).

SKALNÍK
(žertovně deklamuje): Na křínecký hrázi — drdůl se tam hází — je to naše Stázi —

STÁZA
(obrátlí teď k němu zpola zářící obličej, mlčí).

SKALNÍK
Nu vidíš, ještě to znám.

STÁZA
(šťastna, že může něco říci, rychle): Však se mne s tím něco nazlobili, Jeno, (lekne se a opraví) pane Jan —

SKALNÍK
(zavzpomíná se trochu, pak náhle, ukazuje na zadní část hlavy): Pamatuješ?

STÁZA
(chápe asi a učiní překotný pohyb rukama, jako by chtěla zabrániti, aby mluvil dále): Ne — ne — —

SKALNÍK
(směje se): Jednou jsem dostal za to od tebe semhle do hlavy kamenem —

STÁZA
(velmi se stydí, ruce i obličej v překotném zmatku): Ne — ne — —

SKALNÍK
I co, dobře to bylo... (Chystá se opět pracovati na figurce; pak.) Chtěla jsi něco?

STÁZA
(otálí poněkud, pak rychle): Chtěla jsem — — jestli je už paní z vody.

SKALNÍK
(prohlíží figurku v natažené ruce; jako zapomenutě): Kněžna? (Za okamžik, jako by se náhle vyrušil ze sna.) Ach tak, abys věděla, to je moje tetička. (Ukazuje palcem ke komoře.)

STÁZA
(udiveně): Jo — — —?!

SKALNÍK
(zdá se okamžik sníti s přivřenýma očima): Mám krásnou tetičku, vid' (V témž okamžiku lekne se však čeho-si, a rozpačitě se poohlednuv, dává se chvatně do práce.) Však jsem si právě včera na tebe vzpomněl.

STÁZA
(zazáří; průběhem celé scény se Skalníkem je zcela proměněna, dětinná i mateřská zároveň, a postupem hovoru zcela bezděčně drobnými krůčky přišourává se k Skalníkovi, jak k němu proti své vůli tažena).

SKALNÍK
Ve dvoře už totiž zrají ryngle — — (Pošilhává po Stáze od práce.)

STÁZA
(s ochotnou živostí): Mají jich tam letos —

SKALNÍK
No! (Vesele.) A včera tedy... měl jsem takovou mlsnou hubu.

STÁZA
(dětsky střepne dlaně).

SKALNÍK

Jenomže... víš... scházely mi tvé zlodějské pracky.

STÁZA

(šťastna): Já bych... já bych jich tam naklepala!

SKALNÍK

To vím. Já, podívej se (ukazuje na koleno), jen kalhoty jsem rozbil... a ryngle žádná.

STÁZA

(která zatím byla se přiblížila až ke Skalníkovi, učiní bezděčný pohyb rukou k jeho kolenu, plna soucitu): No to, Jenó, (opraví se polekaně) pane Jan, ... to jistě lezli od kůlny... Měli tam, co mají prkna složený — —

SKALNÍK

(s humorem): No, já lezl tam, co mají prkna složený, ... jenže... prkna se počala sypat... Koukal jsem tedy, abych zmizel, a nechal jsem tam kousek kolena.

STÁZA

(opět bezděčný, starostlivý pohyb k jeho kolenu; s radostným odhodláním): Já se tam podívám v noci sama.

SKALNÍK

Podíváš? (Směje se.) No, to sám pámbu chraň ryngle — — A co tomuhle říkáš? (Ukazuje Stáze figurku.)

STÁZA

(oddaně, vřele): To je moc veliká krása — —!

SKALNÍK

Dar, holka. Knížecí dar. (Pozoruje figurku.) Tadyhle ještě krček trochu sesadím — — (Pracuje; okamžik ticha, za něhož Stáza jako by se několikrát chystala promluvit.) A povídej mi přece něco.

STÁZA

(po delším vnitřním zápase; rozechvěně, zdráhavě): O svatým Jáně jestli si vzpomněli?

SKALNÍK

(nevzhlédnuv): Pálili jste?

STÁZA

(okamžik mlčí; pak): Chlapci a holky pálili.

SKALNÍK

(pracuje, mlčí).

STÁZA

(těžce vylamujíc slova z nitra): O svatým Jáně já vždycy nejvíc — — (Nedopoví; z komory zazní hlučné úderu koupajícího se těla o vodu.)

SKALNÍK

(vzhledne a naslouchá tím směrem, pln vnitřního zmatku; pak přejde pohledem ke Stáze, je jí jaksi překvapen, jeho zmatek roste): Stázo — —

STÁZA

(dýchá rychle, oči na něm, mlčí).

SKALNÍK

Co... co to voní? (Otáčí hlavou, vzdouvá chrápy.) Rozmačkané jahody a mléko a — — (stane udiveným pohledem na Stáze) ty jsi, Stázo, rozkvetla!

STÁZA

(vznese ruku k očím, ale ihned ji opět spustí, schýlí hlavu, usmívá se šťastně a mlčí).

SKALNÍK

(odloží figurku, nůž, a uchopiv Stázu za ruku, přitáhne ji až k sobě; pokouší se vnitřní zmatek zastřít žertováním): Na křinecký hrázi — drdůl se tam hází — (přeruší se a zavrtí hlavou) ne! (Vzhlíží okamžik vzhůru ke Stáze, která učiní pohyb rukama, jako by mu je chtěla položit na hlavu, ale pak je bezvládně spustí; jeho hlas jaksi zasýchá.) Chodíš se ještě koupat ke splavu? (Báživě, tiše.) Nechoď, nechoď... dej si pozor, nechoď... (Opře lehce hlavu o její prsa, zavře oči.) Jahodami voníš, trávníci... .

STÁZA

(zadýchá prudce, náhle pokryje obličej rukama a zavzlyká).

SKALNÍK

(polekaně vzhledne): Ty... pláčeš? Proč? (Hladí ji po lokti.) Že jsem řekl, abys nechodila — — (Stáza vrtí prudce hlavou.) Nu tak neplač, neplač... (Točí bezradně hlavou; pak vezme figurku a podává Stáze.) Podívej se, tuhle laňku si vezmi, dám ti ji, nu tak...

STÁZA

(vyhlédne letmo mezi dlaněma, ještě prudčeji zavzlyká, a odvrátivši se, jde plačíc rychle ke dveřím a vyjde).

SKALNÍK

(dva tři kroky za ní; bezradně): Počkej přece... (Zaváhá, přejde k oknu, vyklání se z něho pátravě, vrátí se do středu světnice, opět zaváhá, náhle však se rozhodne a s figurkou v ruce vyběhne.)

(Scéna zůstane na okamžik prázdná. Oknem je slyšeti něčí hlasy a Peroutův smích. Pak objeví se v okně smějící se Perout; nahlédne do světnice: Ty, Valčo — — Směje se. Slyšíš? Pátrá pohledem po světnici. Ach tak, ty se kachníš? Směje se a zajde; pauza.)

PEROUT

(vejde, papíry v ruce, směje se): Čert jeden...! Vrhł se na mne, jako bych mu byl schoval Stázu v náprsní kapse... (Jde ke stolu, vyhledává obálku, do níž vloží několik listů papíru, zalepí a píše adresu, přičemž se několikrát ještě uchechtne, vrtě hlavou.) Ten — ten mi ještě stačí na dva fejetony... (Pak jde ke dveřím komory, na něž zabuší.) Ty, Valčo! (Zevnitř nejasný hlas Valčin; Perout dveřmi.) Gratuluji.

PEROUTOVA

(nejasně): K čemu?

PEROUT

K synovci! (Zevnitř nejasný hlas.) Co? (Silně.) Že ti gratuluji k synovci! (Křičí.) Myslím, že tě nebude nudit... (Ukončí smíchem, vrátí se ke stolu, zpozoruje Chvojkovu knihu.) Co je to? A... to dnes došlo, hm! Óóó, náš Jiří s koturnem...! (Listuje v knize; mezitím vejde Skalník, udýchán, jakýsi papír v ruce; Perout obrátí se k němu, vesele.) Našel?

SKALNÍK

(načertěn, mračí se): Nenašel. Schovala se někam... (S dětskou hněvivostí, promísenou již smíchem.) Nejraději... bych jí hodně nabančil. Co bečí — koza? (Náhle se upamatovává.) Tuhle telegram vám, pane strýčku, přinesli. Dvacet krejcarů dostane posel, jde sem schválně s telegramem.

PEROUT

(roztrhává telegram): Že to — z redakce urgují! A ne... i koukněme, Chvojka přijede.

POSÍLÁK

(objeví se v okně): Pámbu rač dát dobrý poledne.

PEROUT

(podpisuje doručenku): Dobrý poledne... A hodí se mi to zrovna. (Vyjímá z peněženky peníze a jde s dopisem, před okamžikem zalepeným, k oknu.) Vezmete mi s sebou tenhle dopis na poštu, co? Tuhle máte... (Dává mu peníze.) Ale na dopis nezapomeňte.

POSÍLÁK

Ne, ne... spolehnou se. (Béře peníze.) Zaplat pámbu, milostpane, spánembohem... pámbu rač dát zdraví. (Zajde.)

PEROUT

(vrací se zpět ke stolu a znovu nahlíží v telegram): To bychom ho tu tedy ještě dneska měli.

SKALNÍK

(*který mezitím vyňal figurku z kapsy a neklidně ji prohlížel; nevzhlédnuv, příkře*): Kdo přijede?

PEROUT

Kdo? Muž, který jen náhodou nemá predikátu, muž, který jen náhodou jmenuje se prostým jménem Chvojka... (*Zpozoruje figurku v Skalníkových rukách.*) Co to máte? — — Aj, to je vaše práce? (*Přistoupí blíže.*) Vy tedy nejen pérem, vy i dlátem?

SKALNÍK

(*prudký pohyb celého těla, vyhodí figurku oknem; příkře*): Nepovedla se.

PEROUT

Ale proč to — —

SKALNÍK

(*úsečně*): Nepovedla se.

PEROUT

(*vrčí hlavou, směje se*): Synu, vy jste exploze v permenenci — —! Víte, kdyby tu byl Chvojka, řekl by (*nápodobí nedbalý patos Chvojkův*): „Lidé opravdu vzdělání — nikdy — se nerozčílují.“ (*Skalník učiní pohrdavý pohyb rameny a hlavou.*) Však ho poznáte, Angličana... Ale především bude třeba, abychom sdělili novinku na pravou adresu. On totiž (*tuká prstem do telegramu a směje se*) je veliký tetiččin ctitel — —

SKALNÍK

(*prudce*): Povím to paní tetičce —

PEROUT

(*nechápe*): Co?

SKALNÍK

Urážíte ji.

PEROUT

Že ji — — (*Překvapeně hledí na Skalníka, pak se však rozesměje a jde ke dveřím komory, na něž zaklepe.*) Ty

... Valčo, pootevři trochu, podám ti velmi zajímavý lísteček...

SKALNÍK

(*jen vteřinově zaváhá, pak vrhne se týmž směrem, nastavuje ruce proti Peroutovi; je velmi vzrušen, překotně mluví*): Ne, ne! Znovu ji urážíte! Je to hrubé, co děláte! (*Skoro do slz rozčilen.*) Nemůžete přece nyní — tam...

PEROUT

(*užasne hloupě, podstoupí maličko; chtěl by se smáti, ale zlost se v něm již počíná hlásiti o slovo*): Jaké to jsou... fantazie! Nechci sice vůbec tam, ... ale i kdybych tam chtěl — — (*Opanuje se a nutí se znovu do humoru; potřepává Skalníka po rameni.*) Chápete vůbec, příteli, do jakých práv se vlastně vměšujete?

SKALNÍK

(*s dětskou umíněností*): Nechci, abyste žertoval. Zlobte se raději — — Muž proti muži! — — Urazil jste mou tetičku!

PEROUT

(*se zlostným humorem, opakuje po něm*): Muž proti muži! Urazil jsem vaši tetičku! (*Směje se.*) Situace je ovšem poněkud komplikována tím, že vaše tetička je mou ženou.

SKALNÍK

To není pravda!

PEROUT

(*stěží se již přemáhaje*): Trochu silné, člověčku!

SKALNÍK

(*dýchá rychle, exaltován*): Kdybyste byl jejím mužem, — — šel byste utrhnutí pro ni vodní růži, kterou utrhnout se nikdo neodváží, — (*stále vzrušenější*) kdybyste byl jejím mužem — —

PEROUTOVÁ

(*buší na dveře, volá*): Co tam, čerti, provádíte? (*Skalník*

okamžitě zpokorní, Perout nabere komický obličej, ukazuje palcem na dveře; oba delší okamžik mlčí.)

PEROUT

(posléze přerušil mlčení, uštěpačně): Mon ami, nechtěl byste sám říci tetičce, co tu provádíme?

SKALNÍK

(několikrátě bázlivě pomžikne po Peroutovi, pak, skoro slzy ve hlase): To . . . to vy jste řekl, že — —

PEROUT

(pokrčí pouze uštěpačně rameny, je teď na vyšší situaci; pak, any dveře do komory se pootevrou, ukazuje mlčky palcem směrem k nim s patetickou posměšností).

SKALNÍK

(ulekaně): Ne, ne — —! (Jeho ruce letí k hlavě, třemi skoky je u dveří, a zmizí.)

PEROUT

(za ním): Klobouk, příteli . . .! (Vezme Skalníkům klobouk z otomanu, jde k oknu a mává jím.) Klobouk! Klo-bouk!

PEROUTOVÁ

(vyjde z komory, v ruce vlhká prostěradla, která hodí přes židli; s udiveným pohledem k Peroutovi): Co je? Co se děje?

PEROUT

(se smíchem): Utrhl se. Běží. Běře všechny překážky v rekordním čase.

PEROUTOVÁ

(stále nechápavě hledí).

O p o n a.

Druhé dějství

Pokoj domu tomuto: jsme na faře. Co na scéně vidíme, je farská zahrada. Vlevo zadní fronta fary, v podstřeší otevřené okénko s bílou záclonkou; do zahrady sestupuje se po čtyrech kamenných schůdcích; u dveří na zdi krucifix. Vpředu květinové záhony s růžovými keři, yzop, šalvěj, boží dřevce; záhon okurek, fazolí, jahod; v pozadí trávník, rybíz, ovocné stromy; vpravo u plotu bezy a malinová houští, pod jedním starým bezovým keřem stůl s lavičkami. Kolem plotu vede cesta; přes cestu sousední ovocný sad; cesta vine se mezi sady do polí, na jejím konci světlým průzorem možno vidět osluněné lány; v ovocných sadech tu a tam prohlédá kus štítu selského stavení. Je zářící, bílé letní odpoledne, veliká chvíle bujného života, sládnoucího v plodech.

SLEČNA RŮZENA

(přebírá, sedíc na schůdcích, rybíz; náhle zneklidní, znepokojena včelou, strhne s hlavy lehce přehozený šáteček, vyskočí a počne se jím zběsile oháněti proti včelce): No, ty . . . táhni, táhni . . . nezlob . . . (již mimo nebezpečí, usmířena) chaldejská jedna — — —!

FARÁŘ HORA

(schýlený dosud nad záhonem, vztýčí se nyní a se smíchem přihlíží): Už jste mi zase, zdá se, z kázání peričko vytrhla . . . chaldejská, vida . . .

SLEČNA RŮZENA

(obírajíc se opět rybízem): Eh, už se, důstojnosti, toho strachu před včelami nezbavím, to je konec.

FARÁR HORA
(šibalsky, významně): Vy už tak, tuším, proti všem žahadlům světa... jste se takhle oháněla... (Směje se.)

SLEČNA RŮŽENA
(nechápe zprvu dvojsmyslu): I ba, ba... (Teprve když se farář ještě hlučněji rozesměje, pochopí a svede pěknou hru rozpaků; s mírnou výčitkou.) Pěkná věc, důstojnost už zase pokouší ten rohatý s ohonem —

HORA
(stírá s čela pot, vesele): I ať pokouší! Taky rád přijde ke svému. To už tak je zařízeno (naznačuje rukama), jednou pánbůh na varhany — pak zas pan čert na flautu — — báá-že, Růženko.

SLEČNA RŮŽENA
(udíveně vrtí hlavou): Néé, důstojnosti — —

HORA
(srdečně): I co, pomějme se, poděkujme — a dost. — — Tadyhle (sklání se k záhonu) jsem se rozmýšlel, mám, nemám, mám, nemám, (rozhodne se) eh, uříznu. (Vyjme nůž, uřízne okurku, váží ji v ruce a prohlíží.) První letos. O čtrnáct dní později než loni... Ale do týdne jich bude dost.

TRONICKOVÁ
(s nůží, děcko v náručí, jde cestou kolem plotu): Pánbůh rač dát dobrý odpoledne.

SLEČNA RŮŽENA, HORA
(děkují na pozdrav).

HORA
Dobrý, dobrý... dejž to pánbůh... Na trávu jdete, Troníčková?

TRONICKOVÁ
(zastavuje se): Horákovi mi dali kousek meze, abych si ji sesíkla pro kozu.

HORA
(účastně): To tu mez za ouvozem? No, tam je pěkný trávy jak chundele — — A Aničku jste vzala s sebou — —

TRONICKOVÁ
I ne, jemnostpane, to není Anči, ta už mi běhá... to je ten poslední, Pepík, líbějí se pamatovat.

HORA
A pravdaže, Pepík... loni na Tři krále jsme ho křtili, co? Nějak tuze mi pospícháte, Troníčková, už se mi to až počíná plést... (Směje se.)

TRONICKOVÁ
(také se směje): Ono tohle požehnání skorem jediný k nám chudejm cestu najde.

HORA
Tak, tak... poděkujeme a dost... (K děcku.) A co ty, tříkrálový, co ty černý vzadu, si ještě z mámy valacha děláš? Počkej, aby tahleta paní (jde k slečně Růženě) se nehněvala, že toho má mnoho k přebírání, ulehčíme jí trošičku... s dovolením, tak (bere z mísy do obou rukou rybízu a jde k plotu), to není jen pro ptactvo nebeské, ale pro všechny ptáky, kteří dovedou zobák otevřít (u plotu k děcku), no tak, otevři ten zobáček, no vidíš, že to umíš... a počkej, počkej, máma ti to vezme... ty bys tím pěšinu dláždil... no, to víš, že to je tvoje, no, to víš... (Směje se.) Kluk je to řimbaba...

TRONICKOVÁ
Ba, chválabohu, eště mi nezastonal. (Polaská dítě.) A voči z milostpána nespustí... No, co řekneš tomu hodnému pánovi, co ti dal ham-ham? (Směje se.) Poděkovat, to my holt eště neumíme, vid' — — A abysme už důstojného pána nezdržovali... udělej ručičkou pa-pa, no tak, pa-pa, ty jeden! Ty už jen myslíš na tu mlstou, vid'...? (Na odchodu k faráři.) Zaplať pánbůh, milostpane, pánbůh rač dát zdraví, spánembohem, slečinko...

(Vzdaluje se cestou mezi ploty, po několika krocích zamává ještě hošíkovou ručkou „pa-pa“, a smějíc se, mizí potom v ohybu cesty; Hora, slečna Růžena opětují pozdravy, slečna Růžena opětuje i hošíkovo „pa-pa“.)

HORA
(vraceje se od plotu, schýlí se nad záhonem jahod): I jahody už do tří dnů budou.

SLEČNA RŮŽENA
(hledí stále za Troníčkovou; se steskem): Když to člověk znával jako děti, a teď je takhle vidí — věru — — (Nedopoví, dávajíc mlčením vyznění svému stesku.)

HORA
(schýlen, protrhává jahodové listy): A cože by se vám v tom nelíbilo?

SLEČNA RŮŽENA
(nerozhodně): Nu tak, přece jenom to je smutné.

HORA
(vztýčil se, jednu jahodu v ruce, a jde s ní k slečně Růženě): První! A nedejte mi, Růženko, košem! Honem, honem... do úst s ní...!

SLEČNA RŮŽENA
(odmítá v rozpacích): Ale ne, důstojnosti... Proč já bych zrovna — —?

HORA
(naléhavě, jaře): Ano, ano, vy zrovna...

SLEČNA RŮŽENA
(pohnuta): Když tedy musím... ale až potom (bere jahodu a klade ji k rybízu)... pěkně děkuju.

HORA
(usedaje vedle ní): A cože v tom tedy je smutného? Jakou jste to vedla divnou řeč?

SLEČNA RŮŽENA
Když to tak člověk pozoruje, jak to všechno běží... stárne...

HORA
(přerušuje ji, vesele): Ale, ale... tu jste si zas, Růženko, blínu místo růží natrhala... Trochu více napravo sáhněte a hned všechno bude jinak... (Pokyvuje okamžik hlavou; pak s jistou rozmarností ve hlase.) Když kdysi kdesi v jednom městě u Růženčiny maminky bydlíval student Hora... a když teď onen bývalý student Hora sedí tady... a vy tu vedle něho... (tklivě), je to táž voda, která plynula a plyne, tam snad trochu divočejší, tady trochu pokojnější... táž plynoucí voda, slunce po ní klouže a vlna s vlnou družně běží — — (přerušuje se) i co, poděkujme a dost — —

SLEČNA RŮŽENA
(která ustavši v práci, dojatě naslouchala, okamžik mlčí, pokyvujíc hlavou; pak pohnutě): Vy tak všechno, důstojnosti... okrášlíte... oltářík postavíte... jen mši svatou sloužit...

HORA
(mlčí, pak jakoby z myšlenek nevhodně vyrušen, jaksí suše): Mši svatou? (Vrtí slabě hlavou; pak vřeleji.) Ne, s těmihle věcmi zůstaňme raději venku na slunci a ne-nosme jich do kostela — — (A zřejmě již vnitřně usmířen a vyrovnán.) Víte, Růženko, (položí svou ruku na její) z nás tří — myslím totiž vás, sebe a Jeníka —, z nás tří tedy, když já filozofuji, vy přitom na oltáříky myslíte, a Jenda zatím někde na toulkách kolena roztlouká, — z nás tří přece jen Jenda nejlépe pánaboha chválí... (Ježto slečna Růžena učinila nedůtklivý pohyb, chlácholivě.) Nonono, to všechno je cum grano salis, čili aby-sme tak řekli, sol, sol, ale nepřesol... (Směje se.) A kdeže máme Jendu?

SLEČNA RŮŽENA
Právě jsem chtěla, důstojnosti... (S nucenou přisností, která selhává.) Vlastně bych měla žalovat — —

HORA
(vesele): Ohoho! Počkat! (Vstane a volá nahoru do okna.) Jendo! Jeníku! (Vezme stojící tu hrábě a klepe jimi o plechovou římsu pod oknem.) Jeníku, slyšíš, povolávám tě púhonem před naši moc kárnou —

SLEČNA RŮZENA
Ale kdež ten zase asi je! Ani u oběda ještě nebyl —

HORA
I třeba si zase někde na strom vylezl, aby byl pánubohu blíž... (Směje se.)

SLEČNA RŮZENA
(dotčena, vyčítavě): Tak, tak, důstojnosti... tu chlapec se jednou zarouhá a vy to po něm opakujete... Už mi odpusťte, ale na tenké, tuze tenké nitce ho držíte...

HORA
(jakoby trochu zahanben): Ale Růženko, Růženko... (Usedá opět vedle ní.) A co tedy, vejce vám vypil?

SLEČNA RŮZENA
(stále ještě dotčena, zavrtí pouze hlavou).

HORA
Nebo klukům draka z košile urobil?

SLEČNA RŮZENA
(vrtí hlavou; již usmířeněji): I to on Jeníček všechno dovede. (Pokývá.) Ale tuhle zase asi něco napáchal, jenže ještě pořád nevím, co to bylo. Převčirem tedy u těch pražskejch byl, u těch Peroutovejch v Habrech, a pozdě večer — to už jste, důstojnosti, spal — přišel tedy, ale jak! zmícený celý a — bez klobouku. (Hora tiše hvízdne.) Počkejte, důstojnosti. Tak se ho tedy ptám, cože je s kloboukem. Stojí přede mnou s nejnevinnější tváří, jako by to bylo do puntíku pravda, povídá: Tak jdu, tetičko, kolem větráku a vrány tam na mne křičí, že jim hnízdo strhli. Půjčil jsem jim tedy zatím klobouk na hnízdo. Kou-

kám na něj zle, ale on nic. Jen tak, jako by se nechumelilo, ještě povídá: Kdyby ho sem zítra, tetičko, vrány přinesly a já nebyl doma, tak ho od nich vemte. Koukám na něho, vidím, usmívá se trochu, ale jako když má i pláč na krajíčku.

HORA
(vybuchne smíchem): To je on! Celý on!

SLEČNA RŮZENA
(zchladle): Právěže on. Ale od dobrého to, důstojnosti, jistě není — — Však včera celý den chodil, jako by měl stále četníka v patách, a na housle čerchmantil jak satanáš — slyšel jste? (Nabírá opět nit vypravování.) A nato tedy dneska ráno se tohle přihodilo. Vyjdu sem časně ráno do zahrady a tu na schůdcích leží Jendův klobouk a plný rynglí; vidím krátce, ta čertovina nemá jaksi konce a volám tedy chlapce, ukazují klobouk, vyptávám se. Vyvalil nejprve na klobouk oči, ale pak se dal nezdará do takového hrozného smíchu, mluvím do něho, ale on se jenom směje, ba i několik kotrmelců tadyhle přede mnou udělal. Teprve potom povídá: Však jsem řekl, že zmene-li si ona, ani sám pámbu rynglí neuchrání. Ptám se jakáže „ona“ — ale on už se zase jen řehtá, a kalého slova jsem už z něho nedostala.

HORA
(kývá hlavou, směje se).

SLEČNA RŮZENA
(pohledne na něho vyčítavě, vzdychne).

HORA
(se smíchem): Tohleto... by tedy byla nějaká velmi zdvořilá vrána...

SLEČNA RŮZENA
(potrhne hněvivě šátečkem na hlavě, významně mlčí).

HORA
(pohledne na ni, zvažní): Nu což... promluví s chlap-

cem — — Ale ... (vztýčí ukazováček; mudroslovně) hoch se směje, vítr přes zralou pšenici běží. Po zpívajícím ptáku, po kvetoucím stromu kamením neházej. Ze studánky pij, vodu nezakal. To jest, abych tak řekl: mládí — dílo boží nejkřehčí. Nech je, samo se donosí — křič na ně, střepů se nedosbírá ...

SLEČNA RŮŽENA

(významně): Jen abyste, důstojnosti, nezapomněl, že je to Skalníka syn ... lehkomyšlná krev tedy ...

HORA

(zasmuší se, bolestně dotčen, pak s rozpačitou výčitkou): Tenhle kámen, Růženko, už abychom nanejmiň zdvihli ... Hříbek pochval, muchomůrky nepohaň. Neboť smyslu všeho dohádati se nemohouce — — (Je přerušen.)

SOUSED

(který zatím objevil se mezi stromy sousedního sadu, otíraje zpocený obličej, volá přes plot): Dej pánbůh dobrý poledne! Kdyby se k nám mohli, pane farář, podívat, roj nám dovádí.

HORA

(vstane, zřejmě rád tomuto vyrušení, rozchvátá se): Co, včelky? A kdo by řek, tak už přece pozdě s poledne! Tak, tak ... hned jsem u vás ... A kdepak mám, Růženko, kuklí?

SLEČNA RŮŽENA

(broukavě): Pomalu vás už, důstojnosti, i do hnojničky zapráhnou ... (Odloží mísu s rybízem na schůdky a vejde do domu pro kuklí.)

HORA

(za odcházející, vesele): Zapráhnou — pojedu! (K sousedu.) A kde vám sedl roj?

SOUSED

Na hrušce u kůlny — — (Náhle.) Že si tak vzpomínám: mladýho mají doma?

HORA
Jana? Ale kdež! To víte, stále ve větru.

SOUSED
(poněkud na rozpacích): Není tedy doma — —?

HORA
(upozorněn, zneklidní): Copak?

SOUSED
(zaváhá okamžik): A tak by to tedy mohl býti on — —

HORA
(hledí pevně na souseda): O čem — mluvíte?

SOUSED
(vyhýbavě): Lhoteckej šel kolem, tak to povídal. Ale ... zlý by to podle něho nebylo, to se zas nelekají, pane farář.

HORA
(namáhavě, příkře): Ven s řečí, člověče.

SOUSED
Teda ... na křinecký tůni někoho vytáhli — — Ale třeba to ani není jejich pan student, a pak podle lhoteckýho — —

SLEČNA RŮŽENA
(se vrací s kuklí).

HORA
(dva tři kroky směrem k ní; bolestně): Růženko — —

SLEČNA RŮŽENA
(udiveně je pozoruje).

SOUSED
Ale jářku, pane farář — —

HORA
Růženko, ... Jeník nám přišel do nějaké nehody.

SLEČNA RŮŽENA
Prokristapána!

SOUSED
Panno slečinko, věc je takováhle — —

HORA

Ticho, ticho, milí lidé. (*Jeho pohyby se rozchvátají, vzmužuje se.*) Rozumí se, jdu hned tam... Upokojte se, Růženko... (*Zahořkle, zatímco slečna Růžena spíná ruce.*) Třeba bůh jen tak, ... abysme v štěstí nezmysli... (*Jako by mluvil s Jeníkem.*) Jdu už, chlapče, jdu...

SOUSED

(*který zatím, zacloniv oči, hleděl po cestě vedoucí sem z polí; vesele*): Ale nikam nechodějí, pane farář... Táhle ho mají...!

JAN

(*objeví se na konci cesty a blíží se.*)

HORA, SLEČNA RŮŽENA

(*hledí tím směrem, oba současně úlevně*): Jeník!

SLEČNA RŮŽENA

A jak vypadá!

HORA

(*zmaten radostně obratem situace*): On se totiž, Růženko, utopil... To jest — — (*Slečna Růžena hledí na něho udiveně.*) Či jakže to bylo, sousede?

SOUSED

(*směje se*): I to už on jim sám poví... (*Na odchodu.*) Ale nic naplat, já musím po svém. A kdyby, pane farář, snad potom trochu mohli — — prosím jich —

HORA

Jo, jo... hned jsem u vás... jen co tadyhle... vložím prst do rány... (*Směje se.*)

SOUSED

(*odchází, směrem k blížícímu se Skalníkovi*): Tak jdou už, jdou, pane Jan, už tu byl poplach... (*Zajde.*)

SLEČNA RŮŽENA

(*hledí vstříc přichozímu*): Bos!

HORA

(*taktéž*): Učiněný hastrman!

JAN

(*otevře pohybem kolena zahradní branku a vejde; je bos, kalhoty zahrnuté až po kolena, košili rozhalenou, na větvi přes rameno kabát a svazek vodních růží, v druhé ruce boty; stane, jeho obličej září; šibalským pohledem měří oba přítomné a sebe.*)

SLEČNA RŮŽENA

(*ucouvne*): Jaktěživa jsem — — (*S mírnou přísností.*) Jendo! Jendo!

HORA

Pst, panno slečinko... (*K Janovi.*) Prosím tě, chlapče, řekni něco...

JAN

(*přeměří se šibalským pohledem, pak s komickými rozpaky*): Já jsem si trošičku zahrnul kalhoty.

HORA

(*vybuchne v smích*): Zaplať pánbůh, je to on... A víte, Růženko, že on se nám topil?

SLEČNA RŮŽENA

Nedopusť pámbu!

JAN

S dovolením, strýčku: pouze se koupal! (*Dojde až ke schůdkům, a odloží tam věci, usedne.*)

HORA

Jenomže zapomněl se předtím svléci.

JAN

Zúmyslně, strýčku. Protože... (*s uličnickým výrazem*) protože jsem se styděl před těmihle královnami... (*Ukazuje chomáč vodních růží.*)

SLEČNA RŮŽENA

(*pohoršeně*): Tak ho vidíte, důstojnosti.

HORA

(*odpoví pouze smíchem.*)

SLEČNA RŮŽENA

(*tím pohoršeněji*): Nezdaru!

JAN

(pokorně): Tetičko...!

SLEČNA RŮZENA

(pohodí hlavou): E...!

HORA

(povzbuzuje Jana znameními).

JAN

(znovu): Tetičko!

SLEČNA RŮZENA

(vyšinuta již z příkré své pozice): Šmajchlíři jeden!

JAN

Tetičko, já bych vám tak jed!

SLEČNA RŮZENA

(zcela již udolána): To věřím! Ani ještě neobědval! A po takových lumpačinách se, pane, vytráví. Ale to je naposled! Podruhé... (Vstupuje do domu.) Ale máme jen kaši — —

HORA

Ne, nevěř! Třešňové knedlíky jsou!

JAN

Hurá!

SLEČNA RŮZENA

(mizíc již, ještě na něho žertovně zahrozí): Šandore!

HORA

(když osamotní s Janem, ocitne se jaksi na rozpacích; váhá; vzdychne; pak vážně): Ty, Jene — —

JAN

(pohledne na něho, ví, kolik uhodilo, chlácholivě): Ale strýčku —

HORA

(setká se s ním delším pohledem, pak mávne rukou a zasměje se).

JAN

(když také odpověděl smíchem, ukazuje vodní růže): Krásné?

HORA

(kývá): A pro ně bys tam byl nechal duši?

JAN

Pro ně? (Váhá.) Ne, odpusť, strýčku, tomu nerozumíš. (Směje se.) To... bych ti mohl říci leda do ucha, ve zpovědnici.

HORA

A dostal bys rozhřešení, myslíš?

JAN

Dostal — — — Ale... já bych ti to ani tam neřekl... (Pozoruje, že se strýc poněkud zasmušil, a rychle zamlouvá.) A ani jste se nezeptali, kdo mne vlastně vytáhl —

HORA

Pravda!

JAN

Ne, to byste neuhádli — — Kabrna, Stázin táta!

HORA

(výraz údivu): To snad ne!

JAN

On tam totiž... ale pst!... kdesi očka líčil. (Směje se.) A tak teda jsme se potom sušili, Kabrna vytáhl svoji láhvičku — vždyť ho znáte, špiritistu — a (napodobí Kabrnu) „v takovejchle případnostech tahle žahavka nejlíp šmakuje“ — a abych prý pil. Nechtěl jsem. Pil tedy sám, pěkně pil. A pak (váhá, pozoruje šibalsky Horu) načal hovor z takového divného konce... (Opět váhá, pak hroze prstem.) Jste vy to, strýčku, pěkný intrikán!

HORA

(ve velikých rozpacích): No, to tak... copak?

JAN

(volně, s šibalským důrazem): To, jak jste Stázu odtud vyprovodili — —

HORA

(*ve větších ještě rozpacích, mumlá*): Huba jedna, namlel ti toho asi . . .

JAN

(*tiše, srdečně*): Chudák Stáza, a mně nikdy nic nena-
padlo — —

HORA

(*s náhlou, překotnou veselostí*): No, tak vidíš. Vždyť jsem jim to říkal. A oni hned — —

JAN

(*zarazí proud jeho řeči šibalským pohledem; pak volně, důrazně*): Ale až prý vystudují a budu-li chtít, . . . Kabrna mi Stázu dá . . . (*měří strýce s úsměvem*) řekl mi to dnes . . .

SLEČNA RŮZENA

(*volá z domu*): Jendo, jíst!

HORA

(*pomáhá si z rozpaků smíchem*): Cože ti . . . řekl . . . ?

JAN

(*vstává; s úmyslnou ledabylostí*): Že mi Stázu dá! (*Chystaje se vejít do domu, na posledním schůdku ještě se obrátí a mlčky hledí okamžik šibalsky na strýce; pak.*) Nechal jste mi, strýčku, hodně knedlíků? (*Směje se, zaje.*)

HORA

(*hledí rozpacitě za ním, kolem sebe; stírá pot, je zřejmě nespokojen sám sebou; ale když hned nato zazní z domu veselý Jeníkův smích, nabude opět rovnováhy, pokývá hlavou, a když smích Jeníkův vyrazí novou, zvučnou vlnou, také se krátce zasměje; pak vezme včelařskou kukli, a vyšed brankou, zmizí mezi stromy sousedního sadu.*)

(*Scéna zůstane na okamžik prázdná. Jen hlasy ze vnitra domu úryvkovitě zaznívají. Jeník deklamuje: Deset ti-*

síc mil pod hladinou křinecké tůně. Výpravná hra s do-
hrou za laskavého spoluúčinkování třeshňových knedlíků.
Pohoršené broukání slečny Růženy, Jeníkův smích.)

SLEČNA RŮZENA

(*objeví se na schůdcích, běře do rukou zanechané tu Jeníkem věci, prohlíží je a vrtí pohoršeně hlavou; pak odnáší je do domu. Je slyšeti její hlas: Co s tím teď? Do strouhy to zahodit! Jeník, směje se, vesele protestuje, slečna Růžena odmítá; pak opět objeví se na schůdcích s tlustou knihou, jde k lavičce pod bezový keř, kde usedne; rozhlíží se*): Důstojnosti! — — — A to on zašel k sousedovi . . . (*Vyjme z knihy brýle a nasadí na nos; opodál práskání biče, skřípění nápravy; slečna Růžena vyhlíží mezi stromy.*) I koukněme, Horákovi už svážejí . . . Jen aby pánbůh dal — — (*Hledí pátravě po obloze, pak schýlí oči do knihy; zpěvavě.*) Královno nebeská, při pondělku na zahradě, služka tvá oddaná, s tebou si porozprávím — —

JAN

(*objeví se na schůdcích; zadýchaně*): Teti, tetičko, . . . někdo k nám jde — —

SLEČNA RŮZENA

(*vyrušena*): Vylekáš ty ale jednoho — — A kdože by k nám — —

JAN

Paní, paní tetička z Prahy — — (*Z domu slyšeti trhnutí zvoncem; Jan uchopí na schůdcích ležící vodní růže a odskočí s nimi stranou; překotně.*) Jeje, jděte už, tetičko, honem — —

SLEČNA RŮZENA

Neplaš ty mne, prosím tě. (*Odkládá brýle do knihy, sáhne po vlasech, třepne po šatech a jde do domu; prochá-*

zejíc kolem Jeníka, posměšně.) A ty jsi se zrovna k návštěvě vystrojil — —

JAN

(upěnlivě): Jděte už, prosím vás.

SLEČNA RŮŽENA

(vrtíc hlavou, zajde).

JAN

(přítiskne se ke zdi, aby nebyl viděn z chodby, ale všemi smysly loví zvuky odtamtud přicházející. Zprva slyšeti možno jen nejasný hlahol hlasů, které teprve v následujícím okamžiku proniknou jasnějšími úryvky. Hlas Peroutův: Tak vám sem vpadáme, jako rána z kanónu. Hlas slečny Růženy: To je dobře, to my rádi vidíme. Hlas Peroutové: Jen se námi nijak nevyrušujte, slečno. Hlas Peroutův: A to je náš přítel z Prahy, Chvojka. Hlas slečny Růženy: Tak, sem račte, sem... Hlasy na okamžik ztlumí se opět v nejasný šumot. Jan nachýlí se do chodby; ostrým šeptem: Tetičko, tetičko... Upozorňuje zoufalými posuny dovnitř chodby na svůj nedostatečný úbor; je na vahách, pak se rozhodne a vběhne do chodby; za okamžik možno jej spatřiti v otevřeném okně podstřeší, an překotně se přestrojuje. Scéna zůstane na okamžik prázdná; hlasy, předtím se ztlumivší, pojednou opět jasněji proniknou, přehlušene však hlomozným smíchem Peroutových.)

PEROUT, PEROUTOVÁ, CHVOJKA, SLEČNA RŮŽENA

(objeví se na schůdcích, když předtím bylo slyšeti Peroutův hřmotný hlas: Můj bože, když jsem ministrovával...! Mám ještě teď v nose vůni rochetky a v nohách chlad kostelních dlaždiček —)

SLEČNA RŮŽENA

(s posunem k zahradě): Moc krásy tu nemáme — —

PEROUT

Mír, mír, jářku, všude mír. I ty záhony jsou tu jaksi pokojnější než jinde... co říkáte, Chvojko?

CHVOJKA

(suše): Víte přece, ctím věci ritu... onen fialový soumrak, zašlou vůni... ale co je kolem toho světského — (Pokrčí rameny.)

SLEČNA RŮŽENA

(rozpačitě): To ona už bude zahrada jako zahrada.

PEROUTOVÁ

Jenom vzduch v ní neradno kazit duchaplnostmi, jako tento pán —

CHVOJKA

(maličko se ukloní): Paní Valčo...!

PEROUT

(směje se): Nevraždi, Valčo, nevraždi — — A víte co? Já si pěkně pro pana faráře zajdu — —

SLEČNA RŮŽENA

A vždyť já sama můžu... je to jen tady vedle... nebo Jan — —

PEROUT

I ba právě (uštěpačně), kdeže je náš orel?

PEROUTOVÁ

Pst, Tomši, (píchne po něm slunečником) víš, že je pod mou ochranou.

SLEČNA RŮŽENA

(nechápajíc dobře): On byl onehdy Jan tak smělej a obtěžoval návštěvou — —

PEROUT

(směje se): Byl tak smělej — — No, já už nic, Valčo! — — Doufejme, že snese se co nevidět ze svého skalního hnízda a já zatím podívám se za panem farářem — — Mohu tady hned brankou, co? (Odchází.)

SLEČNA RŮŽENA

Ale nemuselo to být... byla bych sama — — A s dovo-

lením tedy, zaběhla bych si trochu do kuchyně... trochou kávy snad neurazím...? (Když Peroutová odmítá.) Nono, to by bylo pěkný — — Bude to beztak jen po venkovsku — — (Odchází s rozpačitým smíchem; hned nato slyšeti z domu její hlas.) Jene! Jenku!

(Pauza. Peroutová usedne na lavičku, Chvojka stojí, trhavými pohyby svléká šedé rukavičky.)

PEROUTOVÁ
(měří okamžik posměšně Chvojku): Nu?

CHVOJKA
Prosím?

PEROUTOVÁ
(opět): Nu?

CHVOJKA
(pokrčí rameny).

PEROUTOVÁ
Vy hrozný člověče s vaším pokrčováním ramen — —

CHVOJKA
(s tichou důtklivostí): Víte dobře, že tato lhostejná maska skrývá někoho, jenž není lhostejným.

PEROUTOVÁ
(ironicky): Víím to?

CHVOJKA
(pohledne na ni; odkloní oči; pauza; pak): Učinil jsem vše, abyste to věděla.

PEROUTOVÁ
(zdá se vzpomínati; zcela pokojně): Odpusťte, Jiří, nepamatuji se... (Opět zdá se vzpomínat, přivírajíc oči.) Kdy? Kde? Nevím. Vidím jen něco šedého, šedivou skvrnu, která dvorně mluví... ach! (Za okamžik.) Odpusťte, Jiří...

CHVOJKA
Proč neřeknete: odpusťte, šedivá skvrno?

PEROUTOVÁ
(neúčastně, maličko se smějíc): Odpusťte, šedivá skvrno!

(Pauza).

CHVOJKA
(vrtí pomalu hlavou): Nepoznávám vás — —

PEROUTOVÁ
(jako by neslyšela, pak náhle vzhledne): Co říkáte? Ne, ne, počkejte... (Se zvláštní dychtivostí.) Utrhněte mi honem tam tu růži, Jiří, ... tu, tu... teď máte u ní ruku, ano, tu... a teď mi ji hod'te, tak... (Zachytí růži, noří do ní lačně okamžik obličej, pak vzhledne.) Hodně jsem se tedy změnila? Vidíte, přála bych si teď hrozný liják, do kůže abych promokla, nebo abych se koupala v potoce a chlapeci mne přistihli — —

CHVOJKA
(s udivenou výčitkou): Paní Valčo — — —!

PEROUTOVÁ
(naivně): Co?

SLEČNA RŮZENA
(objeví se na schůdcích se stolními necesáriemi; volá do chodby za sebe): Jene, pojď natrhat růží... (Přistoupí ke stolu, pokrývá, s úsměvem.) Nemohu ho sem dostat, ostýchá se. Kuráž do všeho a tady jen se červená...

PEROUTOVÁ
(vesele): I tak si pro něho dojdeme — — (Vstává.)

SLEČNA RŮZENA
Ale on by i sám přišel... (Směje se.)

PEROUTOVÁ
(vběhne jaře do domu).

(Pauza.)

SLEČNA RŮŽENA
(rozpačitě): Pán si ani nesedne.

CHVOJKA
Díky, díky, postojím.

SLEČNA RŮŽENA
(hledajíc nit hovoru, mne ruce v zástěře): Račte být spokojen s našim krajem?

CHVOJKA
(superiorně): Ach, co mne se týče — — Nemám v tom ohledu velikých požadavků. (Sestupuje jen nerad ze své výše k tomuto nivó hovoru.) Malá partie tiché procházky — —

SLEČNA RŮŽENA
(ochotně): Od Habrů ke Křincům údolím, to si moc výletníci chválivají... (Z domu zalehne bujný smích Jeníkův a Peroutové; Chvojka znepokojeně pohledne tím směrem.) Už zase ten svůj mlejnek na celé kolo spustil.

PEROUTOVÁ, JAN
(objeví se na schůdcích, rozjařeni, jak rozškádleni hrou).

PEROUTOVÁ
Že povím — —

JAN
(brání): Ne, ne —

PEROUTOVÁ
Půjдете?

JAN
Půjdu. (Oba se smějí a jdou ke stolu.)

SLEČNA RŮŽENA
(ubírajíc se nazpět k domu): Provedl snad něco?

PEROUTOVÁ
Dosud ne, ale — — (Směje se.)

SLEČNA RŮŽENA
Trochu růží abys natrhal, Jeníku. (Podělí všechny úsměvem a zajde.)

PEROUTOVÁ
(s posunem k Janovi): Tak to je ten, co slibuje smutné laňky — —

JAN
Ale paní tetičko — —

PEROUTOVÁ
— — a pak je vyhazuje oknem —

CHVOJKA
(hledí na oba s udivenou pozorností; pak se maličko ukloní; krátce): Chvojka.

PEROUTOVÁ
— — který slibuje maliny, jahody, vodní růže a — —, (usedá za stůl) tady lítají v noci otevřeným oknem do pokoje vodní růže, abyste věděl, Jiří — — (Snímá klobouk a všesí na keř za sebou; pauza; s posměšným pohledem, který přechází z jednoho na druhého.) Nu tak, oněměli jsme?

JAN
(ve velkých rozpacích, tiše): Mám natrhat růže, paní tetičko?

PEROUTOVÁ
(zavrtí pouze hlavou; opět pauza).

CHVOJKA
(který byl nervózně čistil skla skřipce, s nucenou laskavostí k Janovi): Studujete prosím?

JAN
(pohledne na něho, zahryzne ret): Ano.

CHVOJKA
Gymnázium?

JAN
(přikře): Gymnázium.

CHVOJKA
(načínaje další otázku): A — — —

JAN
(vpadne): — — narozen jsem roku 1887, obecnou školu

vychodil jsem tady v Nezdašicích. Přejete si vědět ještě více?

CHVOJKA
(pohledne na něho překvapeně; letmý, ironický úsměv; pak chladně): Děkuji, ne.

PEROUTOVÁ
(užaslá, vyčítavě): Ale mužští — —! (Hrozí Janovi.) Vy divochu jeden . . .

JAN
(zasměje se srdečně; pak k Chvojkovi): Odpusťte mi, pane, měl jsem křivou hubu.

CHVOJKA
(chladně, odmítavě): Pardon, nejsem uražen.

PEROUTOVÁ
(pozlobeně): Jiří!

CHVOJKA
(pohledne na ni, zaváhá; s malou úklonou): Máte pravdu, paní Valčo — (K Janovi.) Promiňte, byly-li vám mé otázky nepřijemny —

JAN
Ale ne, jen se tažte. (Směje se, Peroutová též, Chvojka nutí se do úsměvu; Jan se srdečnou vemlouvavostí.) Chtěl jste se snad ptát na našeho třídního?

CHVOJKA
(potlačuje nedůtklivost, roztržitě): Ach ne . . . nemyslím . . .

JAN
(stále v témž tónu): Snad na našeho profesora češtiny?

CHVOJKA
(bloudí nepokojně pohledem, krčí rameny).

JAN
Nebo snad na náš ústav vůbec . . .? Tuze neveselá bou-da. Hlavní slovo má katecheta, víte? Podle toho také vše vypadá . . . (V náhlém nápadu.) Tak například vaše bás-

ně Zbloudilé hvězdy, za to ručím, (Chvojka rychle vzhledne) četli jsme z celého ústavu pouze dva —

CHVOJKA
(vyostřuje slova i úsměv v impertinenci): Ach . . . zdá se . . . mé Zbloudilé hvězdy skutečně zbloudily . . . (Významný pohled k Peroutové, aby byla jeho slovní hříčka kvitována.)

JAN
Myslíte? (Teprve teď pochopí.) Ach tak! Zbloudily? (Zapálí se a zježí.) Nebojte se, uvedl jsem je na pravou cestu. Hned druhý den střelil jsem je antikváři —

PEROUTOVÁ
(propukne v smích).

CHVOJKA
(dotčen): Vy se . . . smějete, paní Valčo?

PEROUTOVÁ
A vy se rozčilujete, pane Jiří? . . . Aj, aj . . . to je přece příliš proti vašim zásadám.

CHVOJKA
(hledá se, zdvihá superiorně hlavu): Ach, naprosto se nerozčiluji. (K Janovi s nucenou bonhomii.) A váš kolega, můj druhý čtenář, je také tak . . . tak . . . (Hledá slovo.)

JAN
(vpadá): — — důkladný? Ten je důkladnější.

CHVOJKA
Nechtěl jsem říci . . .

JAN
(opět vpadá): Oh ten je důkladnější. Ten při vaší básni „Golfickým teplým proudem lásky hnán“ vzal si k ruce atlas a hledal, kam vás až mohl Golfický proud zanést.

PEROUTOVÁ
(kapesník u úst, dusí smích).

JAN
(*ztišív poněkud hlas*): Myslím, že vás usadil až na Kamčatce.

CHVOJKA
(*při poslední ráně se konečně nalezl; významně, se superiorním klidem*): Bohužel, neusadil. Bohužel! Nalézám se dosud v této ušlechtilé zemi s ušlechtilou mládeží — —

PEROUTOVÁ
Výborně, Jiří. Tak vyhrávají bitvy Angličané! (*Podává přes stůl Chvojkovi ruku, kterou tento dvorně políbí; pak vztáhne ruku k Janovi.*) A s poraženými jedná se milostivě — —

JAN
(*hledí na podávanou mu ruku; váhá; tiše*): Jsem poražen, paní tetičko?

PEROUTOVÁ
Dokonale. Na hlavu. (*S úsměvem.*) Jste naším zajatcem.

JAN
(*vstává, je čímsi rozechvřen*): Vaším zajatcem, paní tetičko...? (*Stále očarovaneji hledí na Peroutovou.*)

PEROUTOVÁ
(*poněkud znepokojena*): Co je?

JAN
(*stále hledí na Peroutovou; tiše*): Nic, paní tetičko.

CHVOJKA
(*jehož neklid roste, vyčítavě a varovně*): Paní Valčo...

PEROUTOVÁ
(*věnuje mu jen letmý pohled; k Janovi*): Zajatec by se měl však tvářiti trochu... trochu pokorněji... (*Je více a více strhována situací.*)

JAN
(*ještě tišeji*): Jsem pokorný, paní tetičko.

CHVOJKA
(*opět*): Paní Valčo...!

JAN
(*sklání nízko hlavu a pokryje obličej rukama, ana Peroutová hledí na něho s chtivou účastí, záhadně se usmívá; pak náhle svěsí ruce, a pohodiv hlavou, vzhledne; je velmi rozechvřen, zadýchává se*): Viděl jsem něco krásného, paní tetičko.

PEROUTOVÁ
Teď?

JAN
Tak mi to náhle kolem očí přešlo... obraz takový, sen... Snad Kleopatra... snad Semiramis... snad... (*svěsí hlavu, bezradně*) nevím... (*Tiše, oddaně.*) Váš zajatec, královno... (*Pauza.*) Viděl jsem... ne, neumím to říci, snad... snad bych to zahrál, (*ummlá*) hrávám někdy, co neumím říci. (*Pauza; vzhledne.*) Smím?

PEROUTOVÁ
(*oči zpola zavřené, naslouchá, hryže spodní ret; pak mlčky kývne.*)

JAN
(*učiní dva kroky nazad, chystaje se odejiti; tu, vzhlednuv, zpozoruje Chvojkou, jehož přítomnosti asi úplně zapomněl; je zřejmě v rozpacích, an Chvojka, také vzhlednuv, jej s chtěnou impertinencí pozoruje; pauza.*)

CHVOJKA
Jste mnou jaksi překvapen. Jak se zdá, nebylo mi přáno cti účinkovati ve vašem... snu...

JAN
(*po krátkém vnitřním zápolu*): Ne.

CHVOJKA
(*s posměšným klidem, v zřejmé snaze urazit*): Ale mám trochu odborných znalostí: hráno bylo celkem dobře.

JAN
(*snaží se pochopit, nechápe asi, myslí jinam; krotce*): Ne-

rozumím vám, pane . . . (Obrátí se a vejde do domu; pauza.)

CHVOJKA

(stěží se opanovává; několikrát pohledne na Peroutovou, která zasněně voní k růži; posléze s křivým úsměvem ukazuje za odešedším): Má vlohly.

PEROUTOVÁ

(nevzhlédajíc; neúčastně): K čemu?

CHVOJKA

K šarlatánství.

PEROUTOVÁ

(se slabým posměchem): Myslíte?

CHVOJKA

(i tím podrážděn; hra; pauza; pak s jistou vášnivostí): Paní Valčo . . .!

PEROUTOVÁ

(překvapena, maličko vzhlédne): Ach, to zní jaksi nově.

CHVOJKA

Ne nově, snad jen trochu určitěji.

PEROUTOVÁ

Hm! (Za okamžik.) Poděkujte za onu určitost jemu, šarlatánovi.

CHVOJKA

(odmítavě mávne rukou): Ach — —! (Pauza; hra Chvojkových rozpaků; po delším odhodlávání se, posléze tiše.) Smím-li něco říci k tomu, co jsem viděl, tož . . . jsou jisté nebezpečné hry, paní Valčo — — (Urývá.)

PEROUTOVÁ

(vzhlédne rychle od růže): Ach, pozor, Jiří, pozor! (S významným podtržením.) Angličané také někdy bitvy prohrávají.

CHVOJKA

(přemáhá se, nemůže však, vybuchne posléze): Čert vezmi Angličany.

PEROUTOVA

(velmi překvapena): Ale — pane Chvojko! Jste to vy? Co se to děje?

CHVOJKA

(temně): Nevím . . . ostatně, snad vím . . . (Mate se.) Nevím — —

PEROUTOVA

(mírně): Snad abyste, Jiří, počítal na knoflicích.

CHVOJKA

(pohledne na ni, pak bludně kolem sebe; s jistou upěnlivostí): Vraťme se do Prahy, paní Valčo . . .!

PEROUTOVA

(hledí na něho pozorně): Vrátime . . . (Počne zcela nevinným tónem, ale slovem od slova proniká více ironie.) Vrátime. Budeme opět hrátí onu krásnou stínovou hru . . . já pod sedmibolestným čelem poslední zápletku novely, která se mi nedaří, . . . v klíně knihu vašich básní, která se sice podařila, . . . (Chvojkův pohyb) pardon! a vy, korektní a jednoslabičný, hledící unyle na vzoreček koberece — —

CHVOJKA

(učiní nezadržitelný, rozčilený pohyb).

PEROUTOVA

(smějíc se): Čert vezmi Angličany, vidíte? A — nevrátíme se, Jiří, což? (O čemsi s úsměvem přemítajíc, volně.) Mně, vidíte, zdá se, . . . že již není zápletek v novelách, které se nedaří, . . . že není — —

(Z otevřeného Janova okna trysknou zvuky houslí, zmatený, neovládnutý dosud pospěch zvuků, pokoušejících se dostihnouti unikajícího snu. Chvojka a Peroutová pohlednou k oknu; Peroutová s úsměvným očekáváním, Chvojka zlostně a s pohrdáním.)

PEROUTOVÁ

(*po pauze tiše*): Ostatně, léto budiž pochváleno...!

CHVOJKA

(*zneklidněn*): Co je to?

PEROUTOVÁ

Nic. Napadlo mi to. (*S jistým pohnutím opakuje.*) Léto budiž pochváleno!

CHVOJKA

(*nervózně*): Divné věci vám napadají.

PEROUTOVÁ

Divné. Skoro nebezpečné, Jiří.

CHVOJKA

(*pohledne na ni pozorně; rozechvěně vstane a učiní několik nervózních kroků sem a tam, nemluvě. Zvuky houslí zatím dostihly unikajícího snu a slily se v pokorně vášnivou melodii.*)

PEROUTOVÁ

(*vyjme z ridiculu zápisníček a chystá se něco vepsati, ale nedostavši se k tomu, strne, naslouchajíc směrem k oknu.*)

CHVOJKA

(*snad nechtě také naslouchá; v jeho výrazu i pohybech zřejmě obráží se celá stupnice pocitů, od pohrdání, hněvu, bázlivých rozpaků až k neočekávanému výbuchu; posléze s temnosvitným patosem*): Miluji vás, paní Valčo...!

PEROUTOVÁ

(*velmi překvapena*): Co... co jste to řekl, Jiří? — — Ale ne... to je přece... nedorozumění... Jste to vy, řekl jste to vy? (*Po pauze, mírně.*) Jak dlouho se známe, Jiří?

CHVOJKA

(*nevolně*): Chcete slyšetí datum onoho dne před třemi roky — —?

PEROUTOVÁ

A ty tři roky... Byl jste to stále vy, který mi tu teď říkáte onu podivnou věc — —

CHVOJKA

(*temně*): — — že vás miluji — —

PEROUTOVÁ

Ale ne, ne... (*Hledí a naslouchá směrem k oknu.*) To je nedorozumění... což to nechápete, ... když to říkáte teď, že je to krádež, je to loupež, ... (*pokrývá uši rukama*) mlčte přece...

CHVOJKA

(*ohlédne se skoro s jistou bázni po okně, odkud zaznívá stále táž pokorně vášnivá melodie; pak odkloní pohled k sousednímu sadu, kde v témž okamžiku objeví se Perout s farářem Horou; Perout předává jakési noviny Horovi, údiv téhož, smích Peroutův, horlivá gesta obou; Chvojka s křivým úsměvem*): Váš muž jde, paní Valčo — — Byl to on, na něhož jste myslila, když jste říkala krádež, loupež — —

PEROUTOVÁ

(*trhne pouze rameny, naslouchá k oknu.*)

CHVOJKA

(*znovu, dotíraje*): Počítám-li dobře do tří, tož o dva je tu více.

PEROUTOVÁ

(*s bolestnou omrzelostí*): Vy blázníte, Chvojko.

HORA, PEROUT

(*vcházejí do zahrady*).

HORA

(*pokud jeho silné tělo dovoluje, spěšně blíží se k Peroutové, vztahuje k ní ruku; s hlučnou srdečností*): Slovná, vážená milostpaní, ... velmi vám děkujeme za čest — —

PEROUTOVÁ

(*klade prst na ústa, pak posun směrem k oknu*): Pst!

HORA

(*ohlédne se po okně, zasměje se tiše, pokývá, přistoupí k Chvojkově a tlumeným hlasem se s ním seznamuje*).

PEROUTOVÁ

(opět): Pst!

HORA

(ztichne, hledí k oknu, je zřejmě pohnut): Ano, ano... náš Jan... Krásně, vida...

PEROUT

(jenž předtím stanul opodál, opřen o hůl, naslouchá k oknu): Kdybych byl ženou, nechal bych dnes v noci okno otevřené — —

HORA

(žertovně mu hrozí).

PEROUT

Ale jsem jen Tomáš Perout a dostal bych z toho rýmu.

PEROUTOVÁ

(chladně): Velmi vtipné, Tomši.

PEROUT

(pateticky): Oh, nečinil jsem nároků — —

CHVOJKA

(do neurčita): O dva je tu více.

HORA

(jenž hledí z jednoho na druhého, nemoha stihnouti asi rychlého sledu slovních narážek, k Peroutové, ukazuje na noviny): Právě jsem byl, milostpaní, velice překvapen — — (Ztlumeně hovoří, Peroutová úsměvně přikyvuje.)

SLEČNA RŮŽENA

(objeví se na schůdcích s kávovými příbory na podnose; jdouc ke stolu, stane na okamžik, ohlížeje se po okně).

HORA

(jenž zatím, vrtě hlavou, byl nahlížel do novin; k slečně Růženě, jaře): Tak, Růženko, náš Jan... píše básně.

SLEČNA RŮŽENA

(ulekaně): I pro pánaboha... nezdara... (Všichni se smějí, Chvojka stahuje grimasu.)

HORA

I cože jste se tak polekala? Což kdysi jakýsi student Hora nepsával také básničky? (Potměšile). Nevíte nic o tom, Růženko?

SLEČNA RŮŽENA

(rozpačitě): Ale důstojnosti...

HORA

I co, co by tu nezdařený učeň před mistry k hříchu se nepřiznal? Jenže, já právě byl jen a zůstal nezdařeným učněm a tuhle Jan... vážený pan redaktor povídá (s posunem k Peroutovi), má prosím talent... (Zřejmě pohnut.) To je ten rozdíl, Růženko.

PEROUTOVÁ

(s ostrým pohledem k Chvojkovi): Také pan Chvojka je o tom přesvědčen — —

CHVOJKA

(zaskočen): Já — —? (Opanovává se.) Ano, všestranný talent —

PEROUT

(vpadá): — — vyřezává — —

CHVOJKA

(ostnitě): — — hraje — —

PEROUT

— — ztrácí klobouky — —

SLEČNA RŮŽENA

I bože, to s tím kloboukem — —

PEROUT

— — patří právě taky k talentu, slečno —

SLEČNA RŮŽENA

(klade příbory na stůl, usmívá se roztržitě, vrtí hlavou; v tom okamžiku housle zmlknou): Dodivočil... (rozpačitě) tuze se mi ta jeho muzika nikdy nelíbí... (s pohledem k faráři), jako když to všechno na havraních křídlech k peklu letí — — (Farář se směje.)

PEROUT

(ukazuje k oknu): Vidíte? Přestal! Talent, který zná svou míru! Výborně! Znamenitě! (Tleská.) Jan Skalník ať žije! Nuže, sborem, velevázení: Jan—Skal—ník — —

PEROUTOVA

(vpadá): Vím něco lepšího — —

PEROUT

Co?

PEROUTOVA

(jaksi rozechvěna): Léto, budiž pozdraveno!

PEROUT

(vrtí hlavou): Ty, Valčo, to zní trochu mysticky.

CHVOJKA

(nemůže se opanovati; zlomyslně): Jen na první poslech — — (Obdržev ostrý pohled Peroutové, odkloní hlavu.)

HORA

(čím si pohnut): Ano, ano . . . vážená milostpaní, to jste ráčila říci pěkně . . . (vážně pokyvuje hlavou) léto, budiž pozdraveno!

JAN

(který se byl zatím objevil v okně, srdečně): Amen, strýčku!

HORA, SLEČNA RŮZENA, PEROUT

(obrátilše obličej k oknu, téměř současně): Tu jest!

JAN

(cloní si oči proti slunci, chýlícímu se k západu, jeho obličej září).

(Všichni hledí vzhůru k němu.)

O p o n a .

Třetí dějství

Dějiště totéž jako v druhém dějství. Letní svečeřivání. Scéna okamžik prázdná, ztlumené hlasy v domě. Pak vyjde z domu na schůdky farář H o r a a za ním mladí venkované J o s e f a N a n d a, pošilhávající po sobě a postrkující se v zjevných rozpacích.

HORA

Tak pojďte, děti, natrhejte si růží. (Ohlédne se.) A co ty, Nando, se směješ . . . ?

NANDA

(váhá, uchlístne smích do dlaně): Já . . . já, velebný pane, měla takový strach z toho katezismu — —

HORA

No, a už nemáš, co?

NANDA

I což já . . . Ale tuhle Josef je takovej . . . (utrousí smíchu) on prej celou noc ani nespál.

JOSEF

(v rozpacích i vesele): To není pravda, pane faráři — —

NANDA

(s veselou umíněností): Je, je, je to pravda, je.

HORA

(směje se): I ba, ani jsem se vám na svědomí nepodíval — —

NANDA

(zbavující se již rozpaků): Já bych to i za Josefa vodříkala —

HORA

(s žertovnou výčitkou): Ještě že ho do kostela odvezou, on by tam ani netrefil.

JOSEF

(*překonává rozpaky náhlou pevností hlasu*): Prosím, pane faráři, tomu abyste prosím takhle rozuměl —

HORA

(*přerušuje jej odmítavým posunem, klade Josefovi ruku na rameno*): Počkej, Josefe, počkej, já i tak rozumím. Neřekl jsem to proto. Já tě přece odmalička znám, a ať jsi trefil nebo netrefil, vždycky jsem byl s tebou spokojen. I ať to tak zůstane... vždycky se rádi pozdravíme — — (*Přerušuje se.*) A teď si, děti, růží natrhejte.

NANDA

(*odmítá rozpačitě*): Ale ne, velebný pane, dyť je to škoda.

JOSEF

Právěže, pane faráři.

HORA

(*vztyčí prst, s mírným patosem*): Keř rád ti růží skytne — ty vezmi ji a pros — ať v růžích, v růžích tobě štěstí svítne — (*Usmívá se trochu melancholicky.*) Vidíte, jaký jsem já býval veršovník? Ale teď — jsou lepší. Náš Jan, Josefe, oh, to je jinší chlapík — — (*Zasmuší se náhle, a ohlížeje se opatrně, ztlumí hlas.*) Ale nějak se nám Jan trápí... nevím...

NANDA

(*se soucitnou zvědavostí*): Snad ne — — Jena?

HORA

(*pohlédne na ni*): A právě, vždyť vy jste spolu do školy chodili — (*Pokyvuje hlavou.*) Vidíš, vidíš... a ty se už vdáváš — — (*Ještě okamžik pokyvuje hlavou, pak jako by náhle úsilím setřásl trapné myšlenky, obrátí se k růžovému keři.*) Nu, tady je máte, královny — —

NANDA

Dyť je jich ale doopravdy škoda —

HORA

Nonono, aby nebylo... (*Řeže růži.*) Tys tedy chodila s Janem do školy, vida... (*Řeže ještě několik růží; tišeji, jako pro sebe.*) Tuze se mu, chlapci, srdce rozbíhá... tuze horké srdce...

NANDA

Ale dost už, velebný pane — —

HORA

(*stále ještě zabrán ve svých myšlenkách*): Dost? — — — Ba, ba, děti, tuze horké srdce má náš Jan. Po růžích sáhne, trnů natrhá... (*Vyruší se.*) Eh, co já tu o trnech... nu, ještě tuhle. (*Řeže ještě jednu růži.*) Tak... rozdělte se.

NANDA, JOSEF

Mockrát děkujeme.

HORA

Není za co. Já rád dal, vy rádi berte. A... (*klade jim ruce na ramena*) teď si jděte s pokojem. Pohovořili jsme, potěšili jste mne... (*Hledí k obloze.*) Krásný večer, krásný večer, tak to až ruku na čelo klade. Za deset let, za takového večera, na zápraží, ruku v ruce třeba rádi vzpomenete. Abyste šťastně vzpomínali! Nu, smát se pořád nebudete... život jednou podá, jednou utrhne... Pamatuj si to, Aničko, a buď hodně moudrá. A ty, Josefe, my se už častěji v polích setkáme, a přítel příteli srdce otevřeme — —

NANDA

(*zápolíc se slzami, sklání se k jeho ruce*): Mockrát děkujeme.

HORA

(*uhne rukou, pohládí ji po hlavě*): No ty, ... co by ti nezapadlo — — A odveď si ji už, Josefe, odveď... Březinami jděte, pěkně se vám teď za večera po lukách půj-

de . . . S pánembohem jděte, děti, . . . (potřásá jim rukou)
s pánembohem — —

NANDA, JOSEF
(pohnuti): Mockrát děkujeme — — (Vycházejí vrátky na
cestu mezi sady.)

HORA
(hledě za nimi okamžik, pokyvuje hlavou; pak obhlížeje
cestou záhony a keře, jaksi však neúčastně, dojde k la-
vičce pod bezový keř a usedne; hledí k obloze, opět po-
kývá hlavou; pohnutě): Večere, večere dobrý a tichý, na-
plň mírem srdce našeho Jana. Vyved' je z bouří rukou
jemnou a dej mu spočinout v přístavu svého ticha — —

PEROUT
(který přicházel cestou mezi sady, a potkav se s dvojicí
mladých venkovanů, jdoucích ruku v ruce, několikráte
se za nimi ohlédl, stanul teď u plotu zahrady, ještě stále
pohlížeje za mizící dvojicí; jeho obličej je změněn, má hoř-
kou grimasu; zpozoruje faráře): Dobrý večer, pane faráři.

HORA
(ohledne se, vstane, po kratičkém otálení pozná Perou-
ta): A — to jste vy, vážený pane redaktore. Srdečně vás
vítám — — Zajděte přece dále a srdečně buďte vítán. (Jde
mu vstříc.)

PEROUT
(vejde, ale hned u vrátek stane, ukazuje palcem za mizí-
cí dvojicí; jeho hlas je suchý): Ti dva lidé byli u vás?

HORA
Ach, ti? Za velmi důležitou záležitostí.

PEROUT
Vím, vím . . . zářili . . .

HORA
Eh, což o to — —

PEROUT
Nesli růže —

HORA
Dostali je i s příslušným k tomu veršováním. (Směje se.)
PEROUT

(trpce): Máte krásné zaměstnání.

HORA
Oho, chodím také na pohřby.

PEROUT
A krasořečníte tam jako tady.

HORA
(poněkud dotčen): Někdy je krásné slovo jako chleba, pane
redaktore.

PEROUT
(pohledne na něho, zarazí se): Odpusťte, urazil-li jsem
vás. (Hora odmítá.) A dovolíte-li, posedím chvilku. (Jde
ke stolu a usedne.) Potřeboval bych ostatně takového
chleba, (poněvadž Hora, směje se, odporuje) vážně, pane
faráři, . . . (okamžik pomlčí, sníží hlas) třeba vím, že bych
se nenajedl . . . (Je nervózní, snímá klobouk a opět jím
pokrývá hlavu, bloudí kolem očima.) Jdu z procházky.

HORA
Však byl dnes krásný den —

PEROUT
(pohledne na něho, rozesměje se nepříjemně): A vy, pane
faráři, věříte, že jdu z procházky? Vypadám skutečně jako
člověk, který jde z procházky? To je dobré!

HORA
(pohledne na něho pozorně, usedaje naproti němu; srdeč-
ně): Mám-li říci pravdu — —

PEROUT
— — řekněte ji — — (Nabere impertinentně vyčkávavý
výraz.)

HORA
— — člověk někdy jde a jde, a nepoví potom ani, kudy
chodil —

PEROUT

(*vzhlédne maličko; tiše*): Ano.

HORA

Naši mužští v kraji za takových okolností sednou ovšem do hospody a pijí . . . a pijí . . .

PEROUT

(*mlčí, pak s grimasou*): Výborně, pane faráři — — (Hledi po zahradě; pauza.) Máte své růže rád?

HORA

Rád u nich postojím.

PEROUT

Hlídejte si je, pokradou vám je.

HORA

(*mávně rukou; pauza*).

PEROUT

(*sejme klobouk a opět jím pokryje hlavu, chystá se vstáti, nevstane však; s tichou zuřivostí*): Pokradou vám je — — (Setkají se mlčelivým pohledem na delší okamžik, Perout sklopí oči; opětná pauza.)

HORA

(*načíná zdržlivě otázku*): Velectěná paní — —

PEROUT

(*vpadne*): Oho, míříte do černého, pane faráři. (Zasměje se krátkým, suchým smíchem.) A kde máte Jana Skalníka?

HORA

(*velmi zneklidněn*): Jan? — — — Jan v téhle souvislosti?

PEROUT

(*podrážděně*): Nevím sice v jaké souvislosti . . . ale proč ne v této souvislosti? (Zasměje se.) Orel, orel . . . je ten váš Jan. A sám jsem si nejprve pomyslel na orla, třeba nevylišaného.

HORA

(*rozechvěně*): Milý příteli, . . . Jan myslím v těchto dnech těžký boj bojoval — —

PEROUT

(*s nechtěnou posměšností*): Bojoval? Vida ho, bojovníka! S ohněm jsme zahráli a vida, kdo se všechno nepopáčil — —! Nu, opravdu jsem na orla nejdříve pomyslel. Ale dnes — máme tam děvče, Stázu, znáte ji? — Stáza dnes chodí a má takový vítězný výraz. A tu jsem vašeho orla škrtl z oné vámi zmíněné souvislosti. To je zase totiž jiná souvislost. (Směje se.)

HORA

(*rozechvěně*): Milý příteli, . . . jsem starý muž — —

PEROUT

Ano, ano . . . pokouším se, abych z toho odvodil, co odvoditi nutno, . . . odpusťte, nedaří-li se mi můj pokus . . . (Pomlčev okamžik.) A zdejší muži tedy za takových okolností sednou do hospody a pijí a pijí . . . hm! (Pauza, za níž oba setkají se delším pohledem.)

PEROUT

(*náhle, s tvrdou suchostí*): Má paní podnikla včera výlet ke křínecké tůni a dosud se nevrátila.

HORA

(*velmi zneklidněn*): Ale bože, tu jde třeba o nějaké neštěstí.

PEROUT

(*v témž tónu*): Jsem opačného názoru. Pokud se totiž týče mé paní.

HORA

Bylo by třeba učiniti náležitá opatření —

PEROUT

Odpusťte, i tu jsem opačného názoru — — Věc je totiž poněkud komplikována: pohřešuji od včerejška také svého přítele Jiřího Chvojku — — (Pauza.)

HORA
(*mírně*): Vidíte, milý příteli, myslil jste, že jsem kraso-
řečník, ... a teď nemám slova — —

PEROUT
(*suše*): Jsem vám za to vděčen.

HORA
Může-li vám říci něco tento tichý letní večer — —

PEROUT
Naslouchám mu, slyším komáry bzučet.

HORA
— — a moje bílé vlasy ... leccos také přebolelo —

PEROUT
Vaše bílé vlasy? Myslím, před okamžikem jsem se na ně
zahleděl. Máte krásné bílé vlasy (*sáhne si na hlavu*) —
— já jich nebudu nikdy mít. (*Hledí na hodinky, vstane.*)

JAN, STÁZA
(*blíží se za poslední scény cestou mezi sady; zastavují se; Jan jde zřejmě nerad, Stáza jej dle všech známek přemlouvá; v jednom okamžiku uchopí jej za ruku, a hladíc ji, horlivě do něho mluví; posléze stanou u zahrady; Stáza nahledne přes plot, obrátí se ještě na okamžik k Janovi, naznačujíc cosi posunem hlavy; pak vejde rozhodně vrátky, zatímco Jan, opřen lokty o plot, hledí do zahrady.*)

HORA, PEROUT
(*vyrušení, ohlédnou se*).

STÁZA
Psaní nesu. (*Podává obálku Peroutovi.*)

HORA
(*zpozoruje Jana*): Tu jest. (*Se slabou výčitkou.*) Strachu
nám naháníš, hochu ... Tetička už se za tebou vydala.
Nu, pojď, pojď — —

JAN
(*tiše*): Dobrý večer! (*Nehýbá se a nespouští z Perouta očí.*)

PEROUT
(*pohledne na Stázu, na Jana, pak na obálku*): Od koho?
STÁZA

Mužský z lhotecký stanice donesl. Schválně sem jdu.

PEROUT
(*hledí na obálku, zalháváje grimasou rozechvění*): Zcela
obyčejné psaní — — (*Vsune obálku do kapsy.*)

HORA
(*přihlížeje, s tichou vřelostí*): Milý příteli —
PEROUT

(*suše*): Pardon, nenamáhejte se.

JAN
(*s důrazem*): Ano.

HORA
(*obhlédne Jana a Perouta; pak*): Když jsi už tu, Stázo,
pojď, vyřídíš mi něco cestou. Budeš tak hodná? Pojď,
řeknu ti — — (*Vchází do domu, Stáza jen jaksi nerada
za ním, dvakrát se cestou ohlédnuvši po Janovi.*)

JAN
(*jakmile zašli, vkročí rychle do zahrady, stane dva tři
kroky před Peroutem; hlasem, který usiluje být klidným*):
Dobrý večer, pane strýčku.

PEROUT
(*okamžik posměšně jej měří; i ve hlase je posměch*): Dob-
rý večer, příteli — (*Stojí mlčky proti sobě, pauza.*)

PEROUT
(*vyjme obálku z kapsy a podává ji Janovi.*)

JAN
(*zavrtí pouze hlavou.*)

PEROUT
(*zaváhá, schovává dopis, leč znovu jej vyjme a roztrhne
obálku*): Dva lístky ... Jeden ... (*nahlíží do lístků*) od
mé ženy, druhý — je již tma, nevidím dobře — druhý

od Jiřího Chvojky — — (*S krutou suchostí.*) Jsou velmi stručné — —

JAN

(*prudký pohyb rukou v týl.*)

PEROUT

(*vzhlédne*): Co je?

JAN

Komár.

PEROUT

(*posměšně*): Píchl?

JAN

(*neodpoví; po pauze s naléhavou určitostí*): Co budete dělat?

PEROUT

Co budu — —? Ach tak. (*S posměšným klidem.*) Půjdu spat, příteli. Ráno půjdu na ryby.

JAN

(*úsečně*): Dobrá, přijdu za vámi.

PEROUT

Jak je libo.

JAN

(*strikně, rozhodně*): Budete mi vypravovati o paní tetičce.

PEROUT

(*je udiven, mlčí, pak nejistě*): Pochybuji.

JAN

Budete. Budeme o ní hovořiti.

PEROUT

Nanejvýš o jejích novelách.

JAN

O čem?

PEROUT

(*usedá*): O jejích novelách. Z literárních hledisek ovšem. Jsou špatné!

JAN

Budeme o nich hovořiti, jako by byly krásné. Bude-li třeba, vymyslíme si jiné, krásnější.

PEROUT

(*po pauze, v rozpačitém pohnutí, jež by rád zalhal*): Poslechněte, Jene, vy jste vlastně velmi zajímavý hoch.

JAN

(*úsečně*): To sem nepatří... (*Vřeleji.*) Ostatně, přiznejte, ony novely nejsou tak špatné — —

PEROUT

(*pohledne směrem k němu, čímsi dojat, ale ještě by rád zalhal*): Nu, mají jisté přednosti — —

JAN

Vidíte... Zítرا budou krásné. (*Pauza.*)

PEROUT

(*tíšeji, váhavě*): A o čem ještě budeme hovořiti?

JAN

(*podržev okamžik ruce na očích a sňav je*): Řekneme například: teď vystupuje paní tetička z vlaku. Usmívá se. Je krásná. Všichni se jí podivují — —

PEROUT

(*jedovatě*): To bude zajímavé. Vezmu s sebou jízdní řád. Řekneme hned přímo: tady a tady teď paní tetička vystupuje — — Rozhodně s sebou vezmu jízdní řád —

JAN

(*pomíjeje jízlivostí*): Vezměte — (*Zasnívaje se.*) Nebo pustíme lupen po vodě —

PEROUT

A — — —?

JAN

Vždycky, když pouštím lupen po vodě, myslím na něco krásného —

PEROUT

(*vstává*): Obávám se, příteli, ryby nebudou brát, budu mít špatný humor.

STÁZA

(*vyjde z domu, dojde k vrátkům a tam stane, hledíc vy-
zývavě směrem k Janovi*).

JAN

(*nedůtklivě*): Chtěla jsi něco, Stázo?

STÁZA

(*mlčí*).

JAN

(*přistoupí k ní*).

STÁZA

(*ztlumeně, prosebně*): Aby... aby už dnes nikam necho-
dili, pane Jan. Ke křínecký tůni aby nechodili. Prokrista-
pána ne, pane Jan... (*Učiní pohyb, jako by jej chtěla
pohladit po prsou a po ruce*.) Já... já mám takový
strach —

JAN

(*ohlížeje se nevolně*): Jdi, nech mne —

STÁZA

(*úpěnlivě*): Jenó!

JAN

Nehlídej mne... nebo...

STÁZA

(*couvajíc ke vrátkům, uděšeně*): Ne — — pane Jan, ne —
— nebudu — — (*Vyjde vrátky, a jdouc rychle cestou me-
zi sady, uchopí se několikrát za hlavu*.)

JAN

(*vraceje se od vrátek, hledá očima Perouta, který byl
zatím zašel hlouběji do zahrady mezi keře a stromy, je-
jichž stín a nastavší šero činí jej téměř neviditelným*):
Pane strýčku —

PEROUT

(*neozývá se; pak cosi jako přidušené vzlyknutí*).

JAN

(*opět*): Pane strýčku — —

PEROUT

(*změněným hlasem, jenž potlačuje rozechvění*): Tady
jsem... tady. Viděl jsem světýlko... a byl jsem zvě-
dav — —

JAN

Světýlko?

PEROUT

Byla to svatojánská muška.

JAN

(*zajde také mezi stromy*).

PEROUT

(*dutě*): Uletěla.

JAN

(*i on je teď neviditelný; s trapným úžasem*): Ale — pane
strýčku, — vy —

PEROUT

— — — — — (*Pauza*.)

(*Za okamžik opět oba se objeví; hledí mimo sebe*.)

PEROUT

(*prázdným hlasem*): Uletěla — — (*Postojí, bloudí očima
kolem, podá Janovi ruku*.) Dobrou noc, hochu.

HORA

(*který se objevil na schůdcích*): Již na odchodu, velectě-
ný příteli?

PEROUT

(*ne bez jisté významnosti*): Mám daleko, pane faráři.

HORA

(*jde mu vstříc se vztaženou rukou*): Milý, milý přite-
li — —

PEROUT

Děkuji — (*Nadzdvihne klobouk.*) Půjdu přes kopaninu.

HORA

Ano, noc bude jasná.

PEROUT

(*jda již*): Nevěrná paní fořtová tam již nestraší?

HORA

(*trochu v rozpacích, směje se nuceně*): Já ji dosud nepotkal.

PEROUT

Nu, snad já budu mít větší štěstí. Dobrou noc — — (*Vyjde vrátky.*)

HORA

Dobrou noc — — (*Poněvadž Jan učiní několik kroků, jako by chtěl jít za Peroutem, neklidně.*) Ty, Jene — —

JAN

(*stane, otočí hlavu.*)

HORA

Abys něco pojedl — —

JAN

Potom. (*Obrátí se a jde volně k bezovému keři; utrhne lupen a chladí jím čelo.*)

HORA

Bolí tě hlava, Jene?

JAN

Ne. (*Zahodí lupen.*)

HORA

(*po pauze*): Tetička dlouho nejde.

JAN

(*trochu nedůtklivě*): Zbytečně chodila.

HORA

Však jsem jí říkal — —

JAN

(*s mírným posměchem*): Říkals, strýčku?
(*Sad zatím počal prosakovati stříbrem měsíce.*)

HORA

(*hledě k nebi*): Měsíc.

JAN

(*sedaje, opře dlaněma hlavu; ironicky*): Tres faciunt collegium.

HORA

Ach tak, myslíš my a měsíc — (*Je rád, že se může zamáti.*) Tres faciunt collegium.

JAN

Vím, že máš latinu rád. (*Vzdychne unaveně, myslí asi jinam, nestojí za svými slovy.*)

HORA

Núúú, mám. Ale především měsíc, měsíc. A vidím-li měsíc, musím vždycky myslit na svá studentská léta — — (*Je rád, že má nit hovoru, a zvláště nit, která jej může dovésti k sledovanému cíli; po pauze, když Jan nic neříká.*) Mnoho krásy v těch letech leží... ale pravda buď řečena, taky se hodně střečkovalo... (*Usedá na druhý konec stolu, vysílaje k Janovi opatrně zvidavé pohledy.*)

JAN

(*roztržitě*): Nepůjdeš, strýčku, ještě spat — —?

HORA

(*dotčen a poněkud vyšinut*): Půjdu, půjdu, iam hora adest. Jen co tetička — — Ale abych to pověděl: Měli jsme spolužáka, nu, zamiloval on se do děvčete. A tu hoši psaní napsali, její písmo napodobili a do obálky vložili pleteneček vlasů. Ne jejich, jeden z hochů obětoval k tomu svoji čupřinu. A psaní poslali kamarádu, jako by bylo od ní. Ten si ovšem pospíšil, sáhl také po nůžkách a...

(ukazuje na hlavu) hic sunt leones... zajel on jimi do své hřívky lví. Trochu červená byla tato hřívka, naneštěstí. A z vrcholů svého blaha poslal dárek, na revanš, jak se říká. Všechno ovšem prasklo. Hoch byl nešťasten a chtěl se věšet — —

JAN

(vzhlédne; zapomenutě): Věšet?

HORA

Chtěl, chtěl... Nu, nepověsil se. Po letech jsem se s ním setkal. Vzpomenul si, a smál se, smál se jak... *(Smích, vyčkávavý pohled směrem k Janovi; když ten nic neříká.)* Po letech ono všechno jinak vypadá. *(Mudroslovně.)* Dnes po střepinách, za rok po růžích — —

JAN

(ironicky): Latinsky?

HORA

Latinsky? I taky bych si vzpomněl, počkej — —

JAN

(přerušuje jej): A hodně se tedy smál?

HORA

No jak říkám, od srdce se tomu všemu posmál.

JAN

A že jsi si právě dnes vzpomněl — —?

HORA

(nevolně): Tak. Vzpomněl jsem si — *(Po pauze.)* A myslíš, Jene, že tenhle starý Hora *(ukazuje na sebe)* taky horkou hlavu nemíval? Myslíval si: nepřebolí — — a přebolelo — — *(Z domu jest slyšeti trhnutí zvoncem.)* Nu, tetička je tady. Snad abys, Jene, — *(pohledne na něho)* nebo počkej, já sám půjdu. *(Vstává a jde k domu.)* Ba, Jene, přebolelo... všechno přebolelo — — *(Zajde.)*

JAN

(jakmile Hora zajde, vstane; mne si čelo, bloudí očima

kolem; vyčká ještě okamžik a rychlými kroky vyběhne vrátky; zmizí ve stínech cesty mezi sady).

(Scéna zůstane okamžik prázdná. Z domu zalehá nejasně hlas Horův a slečny Růženy. Vesnická písnička v dálce tryskne a opět se přerýje.)

HORA

(vyjde na schůdky, slečna Růžena za ním): A tu ho tedy máte — — — Jene?

SLEČNA RŮŽENA

Však mu za vlasy vykráčkám — — Až vám, důstojnosti, povím, kde jsem všude — — *(Udiveně.)* Není tady?

HORA

(sestoupil do zahrady, pátrá očima kolem; ustrašeněji): Jene!

SLEČNA RŮŽENA

(také ulekána): Bože, bože... opravdu tu není? — — a teď že tu — — *(Se srdečnou upěnlivostí.)* Jeničku — — *(Přejde rychle až k plotu.)* Tam... tam, vidíte?

HORA

(hledí týmž směrem): Nevidím, nic nevidím.

SLEČNA RŮŽENA

Byl tam někdo — přes cestu přeběh... *(Zadýchaně.)* Jděte za ním, jděte za ním, pane faráři —

HORA

Za ním? *(Učiní dva tři kroky a stane; vrtí hlavou.)* Ne, Růženko. Ne. Věčná moudrost mi odpustí, jedná-li nedobře. On, náš hoch, klidu nenalézá, vždyť on už jen raněným ptákem poletuje; poplašil bych ho darmo, hlavou proti zdi bych ho jen zahnal — — Snad již někdo větvičku květem pro něho obalil a připravil, kde spoči-

ne... Třikrát blažená ruka, která to učiní... (Pomlčev; tiše.) Růženko, třikrát blažená ruka, která kdy co takového učinila — — (Ještě tišeji.) Víte?

SLEČNA RŮŽENA

(přeruší ho): Abyste přece jen — — proboha — —

HORA

(zavrtí pouze mírně hlavou).

SLEČNA RŮŽENA

(pokyvujíc trapně): Tedy, je to přece tak —

HORA

Tak je to. Všechno vám ještě povím. Nebylo toho, a náhle to bylo tady. Srdce mu zabloudilo.

SLEČNA RŮŽENA

Mám takový strach... půjdu se modlit.

HORA

Modlit? Modlit, Růženko? (Hluboce vzdychne.) Nu ano, jděte se modlit... Ne, počkejte ještě. Pojdte. (Vezme ji za ruku a vede k lavičce, kde usednou; sedí vedle sebe, svěsí hlavu a mlčí; pauza; vesnická písnička opět v dálce tryskne; Hora tiše.) Zpívají.

SLEČNA RŮŽENA

(ztlumí náhlý vzlykot v cípu šátku).

HORA

Neplačte, Růženko — — Třeba Jan také slyší — — krásně zpívají — —

SLEČNA RŮŽENA

To... to ještě víc rozbolí... (Písnička zmlkne.)

HORA

(vrtí hlavou): Třeba slyšel... a usmál se...

SLEČNA RŮŽENA

(potlačujíc pláč a pokyvujíc): Pámbu dej!

HORA

Usměješ se a hned lépe cestu nalezneš... to já znám, Růženko, to já znám — (Pokyvuje; opětná pauza.)

SLEČNA RŮŽENA

(ruce v klíně sepjaté, načne): Královno nebeská — —

HORA

(vpadne): Večere dobrý a tichý, rukou vlídnou přived nám domů našeho Jana. Budeme jej milovati a nikdy nevyčte z našich očí výčitky, že nám učinil dnešní večer těžkým — —

SLEČNA RŮŽENA

— — že nám učinil dnešní večer těžkým — —

HORA

(vstává): Pojdme, Růženko... (Jdou ruku v ruce k domu.) Budeme bdíti a čekati. Musíme býti tiší, velmi tiší... abychom nepoplašili ptáka — —

SLEČNA RŮŽENA

(zacházejíc): Královno nebeská — —

HORA

Večere dobrý a tichý — — (Zajdou.)

STÁZA

(oddělujíc se občas letmo od stínů stromů, blíží se cestou mezi sady; u plotu stane, tiskne rozehvěně ruce k prsům a sjíždí jimi po tvářích; hledí k otevřenému Janovu oknu; slabé zašoumání nočního vánku): Věťříčku... k němu zaleť... (Zaváhá; pak směrem k otevřenému oknu, tiše.) Pane Jan...! (Za okamžik opět.) Pane Jan... (Vyčkává, zneklidní; utrhne list z bezového keře, foukne do něho, list padne k zemi; opětuje to ještě jednou, list opět upadne; smutně.) Nedoletí... nedoletí... (Tiskne ruce k prsům a tváří; pak zahledí se k obloze; odřikává.) Pošli ty mně, měsíčku, zlatou nitku, já se po ní k němu dostanu, snad ve zdraví ho zastanu... (Zavrtí hlavou,

pak ji nízko skloní.) A kdyby bylo těch nitek celé klubíčko, navždy budeš nešťastná, ty moje hlavičko — — (Kývá smutně hlavou, pak opět zahledí se k oknu; počne jeviti silný neklid, přejde k vrátkům a opětně zkouší, jsou-li otevřena; po krátkém zaváhání tichotíše vylouzne do zahrady; k oknu.) Pane Jan ... (Nic; upěnlivým šepotem.) Jenó! (Nic; zavíklá jako opile hlavou; mátožným, bludným hlasem.) Aaach, hlavičko ty moje stonává, jestli — — jestli — — pod křineckou hráz já tě donesu, pod křineckou hrází já tobě ustelu — — — oh! (Strne na okamžik, pak se rychle schýlí, uchopí malý kamínek a hodí jej do otevřeného okna; upěnlivě, hlasem zimavého strachu.) Jenó!! (Nic; nalomí se v půli těla, vztažené ruce sepjaty, pak se pomalu vztýčuje, kolébajíc hlavu mezi zdviženými, sepjatými rukama.) Oh! (Pauza; náhle čímsi vyrušena, odskočí v stín a plíží se stínem k vrátkům.)

JAN

(který přicházel volně cestou mezi sady, srazí se s ní tamtéž; udiven, trpce): Ty — —? Zase špehuješ? Zase hlídáš?

STÁZA

(ruce neživě spuštěny podél těla): Já — — já — —

JAN

(příkře): Špehuješ.

STÁZA

Já ... (bloudí očima) jsem šla (vyhrkne) na kradenou.

JAN

(udiven): Sem?

STÁZA

(zase bloudí očima): Na růže.

JAN

(stále udiven): Na růže? Pro koho?

STÁZA

Já ... (chytajíc se první myšlenky) ... já mám chlapce. Pro chlapce růže — — (Řeknuvši to, hrozně se lekne.)

JAN

(skoro úsměvně, hledě na ni okamžik): Ty máš — —? — — Nu, natrhej si růží, já to nepovím ... (Jde k domu, náhle se obrátí). Kde to zpívali, nevíš? ... Jdu a náhle píseň slyším. Jdu tedy za ní, a tu to bylo zase jinde. Nakonec to bylo tady — — Nevíš, kdo zpíval?

STÁZA

Já ne ... já ne ...

JAN

(se zvláštním pohnutím): Třeba ... tvůj chlapec tu někde zpíval — — — A ty máš tedy chlapce, Stázo?

STÁZA

(prudký pohyb celého těla směrem k Janovi): Ježíši, Jenó!

JAN

(se smutným úsměvem): Tajemství? Já to nepovím.

STÁZA

(náhle prudce zapláče).

JAN

(chlácholivě): Proč pláčeš? Žes to řekla? Že už to není tak hezké?

STÁZA

(vrtí prudce hlavou).

JAN

Však víš, když jsi mně řekla, jako bys nikomu neřekla ... (Tiše.) A já i tak třeba budu zítra nad hrob mlčelivější — — Nu, neplač, Stázo — — (Jde k lavičce a usedne.) Vidiš, když si pomyslím, že to jsi ty, Stáza ... a že máš ráda ... (Je pohnut.) Pojď, sedni si sem ke mně, povíš mi něco —

STÁZA

(váhá, pak stále ještě plačíc, jde jak neviditelnou silou tažena a usedne na kraj lavičky, obrácena bokem k Janovi; pauza).

JAN

(*tiše*): Když máš ráda, to pořád ho vidíš, vid'?

STÁZA

(*zavzlyká, kývne*).

JAN

(*rozechvěn*): Když to přišlo, tak to bylo nejdříve jak veliká bolest, potom veliká radost, znovu bolest a radost, tak stále, že to bylo tak? — — A v noci jsi potom ležela s očima otevřenýma — —

STÁZA

Ježíši, Jenó — —

JAN

Tak to bylo?

STÁZA

(*se šťastným vzdechem*): Tak!

JAN

(*rychle vzhlédne, okamžik mlčí; trochu raněn*): Tak jsi šťastně vzdychla! — — Vzdychni tak ještě jednou!

STÁZA

Nemůžu, Jenó.

JAN

(*domlouvavě, hlasem, jenž ožhává*): Mysli si — — ležíš tak s očima otevřenýma — — (*Vyčkává.*)

STÁZA

(*ustala plakat, svěsí ruce*): Nemůžu, Jenó — —

JAN

Mysli si, že . . . tě políbil.

STÁZA

(*pohledne na něho letmo a krátce se zasměje*).

JAN

(*raněn*): Proč se směješ?

STÁZA

(*opět dovádívá vlnka smíchu*).

JAN

(*vstává; nedůtklivě*): Smáváš se, když tě líbá? (*Stoje za ní, uchopí ji náhle za hlavu, otáčeje její obličej k sobě, ona ona se vyprostuje.*) Takové oči jsi, Stázo, nemívala — — A tak se smáváš, když — — Hodně tě líbá, Stázo? (*Chýlí se k ní.*)

STÁZA

(*vyklouzne mu prudkým smykem těla a vstane, stojíc teď proti němu*). Poškrábu vás, Jenó!

JAN

(*trpce*): Jeho jsi nepoškrábala — —

STÁZA

(*instinktivně již dohrávajíc úlohu, pohodí pouze vzdorně hlavou*).

JAN

(*několik kroků přejde; náhle, výbojně*): Co myslíš, Stázo, přepral bych tvého chlapce?

STÁZA

(*opět týž pohoz hlavou*).

JAN

A kdybych ho přepral — — — Je hodně silný, Stázo? Hodně tě — —

STÁZA

(*obrátil se a jde k vrátkům, Jan za ní*).

JAN

Čeká na tebe?

STÁZA

(*dechne za sebe s tichou vášnivostí*): V lukách.

JAN

(*nalehavě*): Ty, Stázo, jestli ho přeperu — — (*Stále za ní; náhle stane, mne si čelo.*) Co je to, Stázo? Jdeš již? Počkej — — (*Mne si opět čelo.*)

STÁZA

(obrátil se k němu; oči jí září; tiše): Já... já vám tam v lukách, Jenó, šťastně vzdychnu — —

JAN

(zápole): Vzdychneš?

STÁZA

Vzdychnu, Jenó, ... Ježíši, vzdychnu ... tááák ...

JAN

(vztáhne po ní ruce, ana Stáza couvajíc vyjde vrátky; Jan stále za ní; hned nato pokryje je stín cesty).

(P a u z a)

FARÁR HORA

(vyjde z domu, postojí na schůdcích a pátrá do zahrady; pak zamíří k plotu; jde velmi tiše; zacloní si oči a hledí směrem cesty; na jejím konci v měsíčním světle ostře obrážejí se dvě úzce k sobě přivínuté postavy, Janova a Stázina; postojí tak okamžik, zahledí se k nebi a pokývává hlavou; pak se pomalu vrací k domu, snaže se jíti co nejtišeji).

O p o n a.

MĚSÍC NAD ŘEKOU

Veselohra
o třech
dějstvích